DE

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

15. JANUARJA 1972 — ŠT. 2 — L. XXIX

PODROČNA POSVETOVANJA V MARIBORU, MURSKI SOBOTI, CELJU, TRBOVLJAH IN LJUBLJANI

Komunisti v ZSS preverjajo svojo politično in idejno usmerjenost

STRAN 3

gorenje

PODROČNA POSVETOVANJA KOMUNISTOV, KI DELAJO V ZSS

Delavski razred mora resnično postati odločujoči dejavnik

Komunisti RS ZSS preverjajo svojo politično in idejno usmerjenost, da bi akcijsko postali čim tvornejši in učinkovitejši

V torek, sredo, četrtek in petek je RS ZSS organiziral osem sektorskih posvetov o idejnopolitičnih nalogah komunistov, ki delajo v sindikatih. V torek sta bila takšna posveta v Mariboru in Murski Soboti, v sredo v Celju in v Trbovljah, v četrtek v Ljubljani in v Kranju, v petek pa v Novem mestu in v Lipici pri Sežani. Udeležili so se jih predsedniki občinskih sindikalnih svetov, predsedniki občinskih in medobčinskih odborov sindikatov posameznih dejavnosti, predstavniki RS ZSS in sekretarji občinskih komitejev ZKS ter sekretarji medobčinskih svetov ZKS.

Zaradi tega, ker moramo redakcijo našega tednika zaključiti že v sredo, lahko v tej številki poročamo samo o posvetih v torek in sredo. Posvete v torek in sredo je vodil predsednik RS ZSS Tone Kropušek, ki je povsod imel tudi uvodno besedo za razpravo. Ta naj bi – med drugim – dala tudi oceno, kaj so sindikati že opravili od tistega akcijskega programa, ki so ga sprejeli sredi lanskega leta, kaj pa še morajo storiti – ob tem, da morajo svoje delo uskladiti z duhom 21. seje predsedstva ZKJ, z duhom zadnje konference ZKS, ki je razpravljala o socialnem razlikovanju in z zaključki zadnje seje predsedstva sveta ZSJ, na kateri je govoril tudi tovariš Tito.

V uvodu za razpravo na omenjenih posvetih je Tone Kropušek postavil nekaj tez za usmeritev dela komunistov s sindikatih:

Kakšen je današnji dejanski položaj delavskega razreda v naši današnji družbi? Priznati moramo, da smo še daleč od tega, da bi bil delavski razred odločujoči dejavnik; v resnici o reprodukciji družbe odločajo različne strukture – in to v imenu delavcev. To je predvsem država, to so v delovnih organizacijah različne ožje skupine, izven delovnih organizacij pa skupine okoli bank, interesnih skupnosti, itd. V naši družbi prevladuje torej odločanje v imenu delavskega razreda, to pa ni daleč od odločanja o usodi delavskega razreda mimo njega oziroma brez njega.

Odločujočega položaja delavskega razreda ne more izboriti nihče drug kot on sam. Zato pa se mora organizirati v mehanizmu samoupravljanja – od organov samoupravljanja v delovnih organizacijah do predstavniških organov. Kadrovska zasedba v različnih organih kaže, da delavci niso ustrezno zastopani, da bi zagotovili svojo vlogo. Nujno je, da se delavci organizirajo tudi politično v Zvezi komunistov kot idejno-politični sili svojega razreda, ki kot organizacija vključuje najnaprednejši del delavskega razreda, in v sindikatih, ki so politična organizacija vsega delavskega razreda.

Ne gre poenostavljati misli o odmiranju delavskega razreda, saj družbeni značaj lastnine nad proizvajalnimi sredstvi ne deluje avtomatično na odmiranje delavskega razreda. To odmiranje ne more biti v odmiranju orga-

(Nadaljevanje na 3. strani)

V GORAH

FOTO: STANE KLEMENC

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljanska banka

SINDIKALNA NEZAUPNICA DIREKTORJU, ZAUPNICA DELAVCEV VODSTVU IN SAMOUPRAVNIM ORGANOM

Kaj se dogaja v šoštanjskem podjetju Polypex?

STRAN 10

Urejanje razmer v »Jutranjki«

Za vsemi pomembnimi odločitvami mora stati celoten kolektiv

PRIČAKOVANJA SO SE URESNIČILA: KOLEKTIV »JUTRANJKE« JE IZREKEL ZAUPNICO DIREKTORJU

STRAN 5

vreme ni zanesljivo
zanesljiv je
indip

Mercator 461 PRODAJALN

HIGIENSKA PAPIRNA KONFEKCIJA
Paloma
Sladkogorska
SLADKI VRH

NA LINIJI 323-554

VELENJE

Občinski sindikalni svet je skupaj s Komunalnim zavodom za zaposlovanje delavcev Velenje organiziral srečanje z rojaki, začasno zaposlenimi v tujini. Na srečanje je prišlo blizu 20 delavcev, ki so na delu v Zvezni republiki Nemčiji, zanimale pa so jih predvsem možnosti za odpiranje zasebnih obrtnih delavnic ter za gradnjo stanovanjskih hiš. Zanimala pa so jih tudi nekatera druga vprašanja. Udeleženci srečanja so izrazili željo, da bi bili v prihodnje stiki med njimi in sindikati v velenjski občini še tesnejši. Med drugim so predlagali, naj bi občinski sindikalni svet pripravil tako srečanje tudi v času dopustov.

(vš)

SLOVENJ GRADEC

V Slovenj Gradcu so stekle priprave na III. konferenco slovenjgraških sindikatov, ki bo maja letos. Na konferenci bodo razpravljali o uveljavljanju samoupravljanja v delovnih organizacijah, in sicer tako gospodarstva kot na področju družbenih služb, obenem pa tudi o uresničevanju ustavnih dopolnil v samoupravni praksi delovnih organizacij. Občinski sindikalni svet Slovenj Gradec bo izvedel v delovnih organizacijah posebno anketo, da bi ugotovil, na kakšni stopnji je samoupravljanje v delovnih organizacijah Mislinjske doline.

(an)

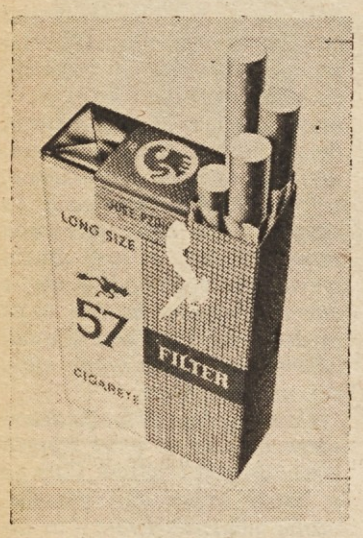

SLOVENSKE KONJICE

Poslej tradicionalno

Občinski sindikalni svet in podružnica komunalnega zavoda za zaposlovanje Celje v Slovenjskih Konjicah sta ob koncu minulega leta pripravila razgovor z delavci, ki so začasno zaposleni v tujini. Vabilu se je odzvalo 17 v tujini zaposlenih delavcev. Razgovor pa je potrdil, da so takšni stiki nujno potrebni tudi v bodoče. Prisotnim predstavnikom političnih organizacij, zavodov za zaposlovanje in socialno zavarovanje, carine in občinskih upravnih organov so delavci zastavili številna konkretna vprašanja, bodisi o carinskih predpisih pri uvozu različnih predmetov do lokacijskih in drugih dovoljenj pri gradnji samostojnih obrtnih delavnic.

Na srečanju so se dogovorili, da bodo v bodoče vsako leto 28. decembra organizirali tako srečanje. Tako bo torej datum že vnaprej znan, delavci pa se bodo lahko med seboj sami obveščali in bo tudi obisk večji, kot je bil letos, saj je iz konjiške občine na delu v tujini več kot 560 delavcev.

V. L.

OBVESTILO

sindikalnim organizacijam industrije in rudarstva Slovenije

V založbi ČZP Delavska enotnost bo v kratkem izšla publikacija o dokumentih III. kongresa Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije. V knjižici bo objavljen celoten tekst programske osnove in ciljev tega sindikata v obdobju 1971 75 ter statut Sindikata delavcev industrije in rudarstva.

Vse osnovne organizacije sindikata, občinski odbori, občinski sindikalni sveti, delegati na kongresu in člani plenuma republiškega odbora bodo prejeli brezplačno r en izvod te publikacije. Dodatna naročila pa sprejema ČZP Delavska enotnost do 31. januarja tega leta na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Da bi bilo delo sindikata bolj učinkovito

V industrijskem kombinatu »Konus« so ustanovili sindikalno konferenco podjetja

Ob koncu minulega leta se je na sedežu industrijskega kombinata „Konus" v Slovenskih Konjicah zbralo kakih 40 delegatov osnovnih sindikalnih organizacij iz 14 delovnih enot tega podjetja. V prvem delu razgovora so skupaj s komunisti v tej delovni organizcaciji obravnavali gospodarski načrt za letošnje leto, drugi del seje pa je bil ustanovni občni zbor sindikalne konference podjetja. Njeno ustanovitev so narekovale potrebe po medsebojnem usklajevanju dela 14 samostojnih sindikalnih organizacij po delovnih obratih in enotah, ki so teritorialno razporejene v sedmih slovenskih občinah, zaposlujejo pa več kot 1.800 delavcev.

Izvoljeni delegati so v razpravi opozorili na številne naloge sindikata. Razen potrebe po večji medsebojni povezavi, ki je doslej skoraj ni bilo, so delegati opozorili, da bi morali v sindikatu konkretneje obravnavati gospodarska, proizvodna in druga vprašanja, delovanje samoupravnih organov, nagrajevanje in razdeljevanje sredstev v različne namene, zlasti pa še za stanovanjsko gradnjo. Ugotovili so, da je bil pri dosedanjem delu vpliv sindikata razmeroma šibak in zvečina omejen le na osnovne organizacije. Izvršni odbor, ki je kot organ deloval tudi že doslej, pa je povezal le sindikalne organizacije tega podjetja na območju konjiške komune, ne pa tudi v drugih občinah.

Veliko pozornost so delegati v svoji razpravi posvetili tudi izobraževanju in strokovnemu usposabljanju delavcev; velja pa reči, da je bilo v tem kolektivu prav na tem področju že veliko storjenega. Zato so delegati ustanovne konference menili, da je treba z načrtnim izobraževanjem nadaljevati tudi v bodoče.

Glede na to da je bil ustanovni občni zbor sindikalne konference kombinata Konus sredi sedanjega mandatnega obdobja, so sklenili, da bo mandat konference trajal le eno leto, to je do letošnjih rednih občnih zborov osnovnih sindikalnih organizacij. Konferenca je sprejela tudi več konkretnih nalog in zadolžila posamezne organe za njihovo uresničitev.

V. L.

PRED SEJO PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

O obveščanju in telesni kulturi v delovnih organizacijah

Prihodnji torek, 18. januarja, bo predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije razpravljalo o predlogu stališč in sklepov o obveščanju v delovnih organizacijah, ki jih je pripravil odbor RS ZSS za tisk in informiranje v delovnih organizacijah, in o pospeševanju množične telesne kulture, športa in rekreacije v delovnih organizacijah.

Sindikati se že leta zavzemajo za uveljavitev celovitega obveščanja v delovnih organizacijah, to je za nepretrgano sistematično komuniciranje med posamezniki, organi in skupinami v delovnih skupnostih, ker je to neločljivi del njihovega poslovanja in organizacije dela in ker je takšno medsebojno obveščanje sestavni del samoupravljanja in demokratičnih odnosov, način za spoznavanje in usklajevanje različnih interesov, način za preprečevanje konfliktov in način za boljše sodelovanje zaposlenih, za razvijanje moralnih vrednot in za poglabljanje samoupravljalskega znanja.

Tako opredeljena vloga in položaj obveščanja pa ni le ustavna in zakonska pravica zaposlenih, da so o vseh pomembnih zadevah obveščani, ampak pomeni tudi dolžnost delovnih skupnosti.

Predlog stališ in sklepov, ki naj bi jih sprejeli na torkovi seji predsedstva RS ZSS, vsebuje zahtevo, naj vsak statut delovne organizacije opredeli obveščanje članov delovne skupnosti, saj to narekuje ustava in to zahtevajo zakonske norme. Sindikati se zavzemajo za takšno opredelitev obveščanja v internih aktih delovnih organizacij, ki zagotavlja enakopraven status služb in organizatorjev obveščanja z drugimi službami in strokovnimi sodelavci.

V predlaganih stališčih odbor RS ZSS za tisk in informiranje v delovnih organizacijah predvideva, da bodo občinski sveti Zveze sindikatov v najkrajšem času ocenili sedanje razmere na področju obveščanja v delovnih organizacijah in sprejeli ustrezne delovne načrte za izboljšanje načinov obveščanja, kjer so ti slabi ali pomanjkljivi. Republiški svet ZSS bo s pomočjo svoje službe za obveščanje poglobil stike z organizatorji obveščanja in z uredniki glasil delovnih organizacij ter jim zagotovil redno prejemanje publikacij, strokovnih študij in glasila sindikatov. Sindikati bodo tudi v bodoče v sodelovanju z drugimi dejavniki podpirali in financirali strokovne raziskave in analize o normativnem urejanju obveščanja v delovnih organizacijah ter o učinkovitosti posameznih načinov in sistemov obveščanja.

V drugem delu seje predsedstva bodo člani razpravljali o množični telesni kulturi, športu in rekreaciji v delovnih organizacijah. Nagle in pomembne spremembe, ki so povezane z dinamičnim procesom industrializacije in urbanizacije, tudi pri nas pogojujejo napredek na vseh področjih družbenega in gospodarskega razvoja. Sodoben način življenja in dela pa hkrati povzroča številne negativne pojave, ki se kažejo med drugim tudi v slabšanju psihofizičnih sposobnosti delovnega človeka.

Znanstvena spoznanja kažejo, da je mogoče s telesno kulturo in športno rekreacijo v veliki meri odstraniti negativne vplive sodobnega ritma življenja. Zato bo predsedstvo RS ZSS ustanovilo odbor za telesno kulturo, šport in rekreacijo, ki bo nudil organizacijam združenega dela družbenopolitično in strokovno pomoč pri organizaciji telesnokulturnega življenja zaposlenih, organiziral seminarje za organizatorje telesne kulture, športa in aktivnega oddiha v organizacijah združenega dela, spremljal uresničevanje telesnokulturne dejavnosti v sindikalnih organizacijah in takšne aktivnosti na občinski ravni. Ugotavljal in analiziral naj bi tudi potrebe ter možnosti na področju telesne kulture, športa in rekreacije v sindikalnih organizacijah ter z njimi seznanjal republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, po potrebi pa tudi druge organe in organizacije.

DUŠAN REBOLJ

I. SEJA PODODBORA ZA CESTNO GOSPODARSTVO PRI RO SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE

Bolj smelo združitvi naproti!

Razprava o združevanju slovenskih cestnih podjetij je pokazala, da je integracija ne samo ekonomsko upravičena, temveč je danes bolj nujna, kot je bila včeraj

Sredi minulega tedna je bila v Ljubljani I. razširjena seja pododbora za cestno gospodarstvo, ki deluje pri republiškem odboru Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije. Potem, ko se je pododbor konstituiral, so navzoči spregovorili o svojem programu dela za letošnje leto.

Na podlagi sklepov V. kongresa Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije bo usmerjena aktivnost pododbora za cestno gospodarstvo v letošnjem letu predvsem v reševanje vprašanj, ki so v neposredni zvezi z vlogo in položajem cestnega gospodarstva, njegovim razvojem in mestom v prometni infrastrukturi in gospodarstvu sploh. Posebno aktiven bo pododbor na področju povezovanja in združevanja v tej dejavnosti ter pri reševanju vprašanj s področja socialnega razlikovanja, delovnih razmer, razvoja samoupravljanja ter uresničevanja samoupravnih sporazumov.

Člani pododbora za cestno gospodarstvo Slovenije so se že zedinili za šest sej, na katerih bodo med drugim razpravljali o podrobnejšem programu dela pododbora, o združevanju cestnih podjetij in potrebnih normativnih aktih, o organizaciji cestnega gospodarstva v zvezi z republiško in zvezno zakonodajo o javnih cestah, o kadrovski in izobraževalni problematiki v panogi, o vplivu samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka ter osebnih dohodkov na socialno razlikovanje, o temeljni organizaciji združenega dela v zvezi z ustavnimi dopolnili in drugem.

Na seji so se člani pododbora tudi zedinili, da bodo v letošnjem letu pripravili tri posvetovanja s področja cestnega gospodarstva na katera bodo poleg predstavnikov osnovnih sindikalnih organizacij povabili tudi predstavnike samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij ter strokovne in vodilne delavce na področju cestnega gospodarstva. Na omenjenih posvetovanjih bodo na dnevnem redu naslednja vprašanja: integracijski procesi v cestnem gospodarstvu in normativni akti, ki urejajo medsebojne odnose, ekonomski položaj dejavnosti glede na spremembe v cestnem gospodarstvu in socialno razlikovanje. Komisije za pripravo gradiva bo imenoval pododbor za vsako posvetovanje posebej in v sodelovanju z osnovnimi sindikalnimi organizacijami, delovnimi skupnostmi, poslovnim združenjem za cestno gospodarstvo in republiško gospodarsko zbornico. Vsa tri posvetovanja naj bi bila predvidoma opravljena do meseca junija.

Člani pododbora so svojo prvo sejo izkoristili tudi za razpravo o združevanju cestnih podjetij Slovenije ter za obravnavo prvega osnutka statuta združenega podjetja. Bili so si edini v tem, da je integracija nujna, saj pomeni edini izhod za boljše gospodarjenje na tem področju, pri tem so poudarili, da je integracija cestnih podjetij danes še veliko bolj nujna, kot pa je bila včeraj. Zato so se zedinili, da bodo z vsemi silami podprli začeto delo. Kar pa zadeva prvi osnutek statuta združenega podjetja, so menili, da ga bo treba še izpopolniti, predno bi ga posredovali v širšo javno razpravo.

–a

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Ali imam pravico do rednega letnega dopusta za leto 1971 in za nadomestilo osebnega dohodka za čas dopusta ter pravico do dobička?

V. A. – Krško

ODGOVOR:

Iz vsebine vašega pisma sledi, da ste pred odhodom na odslužitev rednega vojaškega roka v vašem podjetju že delali 9 mesecev in 2 dni. Po vrnitvi iz JLA ste se takoj javili na delo ter ste po nasvetu nadrejenih delavcev začeli z delom že 2. 11. 1971. leta. Iz tega tudi sledi, da ste na ta način dne 27. 12. 1971. leta izpolnili pogoj, ki ga zakon predvideva, to je 11 mesecev delovne dobe za pridobitev pravice do rednega letnega dopusta. Zaradi tega vam je bila dolžna delovna organizacija ob koncu leta 1971 omogočiti, da izkoristite redni letni dopust v dolžini najmanj 14 delovnih dni, s tem, da bi ga nastopili pred pričetkom novega leta.

Delavec, ki zaradi odhoda na odslužitev vojaškega roka začasno neha delati v delovni organizaciji, ostane še naprej član delovne skupnosti in ima po odslužitvi vojaškega roka pravico vrniti se na delo v isto delovno organizacijo. Vse dolžnosti in pravice iz dela namreč med služenjem vojaškega roka mirujejo.

Ta določba zakona se v praksi v delovnih organizacijah pogosto napačno razlaga, zlasti v zvezi s pravico do letnega dopusta delavca. Tako štejejo nekatere delovne organizacije odhod delavca na odslužitev vojaškega roka kot prekinitev dela, ki vpliva na pravice do letnega dopusta tako, da jo delavec izgubi, po takšnem stališču bi imel pravico do rednega letnega dopusta delavec, ki se vrne iz JLA, šele tedaj, ko po vrnitvi izpolni 11 mesecev neprekinjene delovne dobe.

Takšno stališče je zmotno, ker delavec, ki se neposredno po vrnitvi iz vojske vrne na delo v isto delovno organizacijo, ni prekinil dela. Zaradi tega se takšnemu delavcu čas, ki ga je pred odhodom k vojakom prebil v delovnem razmerju v isti organizaciji pred odhodom v vojsko, prizna v delovno dobo in če z delovno dobo, ki jo prebije v tej delovni organizaciji po vrnitvi iz vojske, izpolni 11 mesecev skupaj s prejšnjo delovno dobo, pridobi pravico do letnega dopusta, potem ko dopolni skupno 11 mesecev neprekinjenega dela.

Če je s pravilnikom delovne organizacije o delitvi osebnih dohodkov predviden regres, imate tudi vi pravico do njega.

V primeru, da je delovna organizacija delila dobiček zaposlenim delavcem za tisti čas, ko ste tudi vi delali v delovni organizaciji, ste upravičeni do udeležbe pri delitvi tega dobička. Ugotoviti torej morate, za kateri čas je delovna organizacija delila ta dobiček.

Zakon daje pravico delavcu, da se zaradi uveljavljanja denarnih terjatev s svojim zahtevkom obrne na pristojno sodišče s tožbo.

Ker vam delovna organizacija ne more več omogočiti v letošnjem letu dopust za minulo leto, ste upravičeni zahtevati nadomestilo v denarju, in sicer v višini osebnega dohodka, ki bi ga za čas dopusta prejeli.

J. TRAJČEV

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Delavski razred mora resnično postati odločujoči dejavnik

(Nadaljevanje s 1. strani)

nizacij delavskega razreda – Zveze komunistov in sindikatov, temveč v odmiranju tistih vzrokov, ki delavce potiskajo v položaj razreda, to pa je odtujevanje dohodka in odvzemanje pravic delavcem, da upravljajo in odločajo.

Ni vzroka, da bi podcenjevali vlogo ZK in sindikatov, čeprav ti dve organizaciji danes res nimata vpliva, ki bi ga morale imeti. To pa je razumljivo, saj tudi delavec nima ustreznega položaja v družbi, če pa delavec nima pravega vpliva v samoupravljanju, potem tega vpliva tudi sindikat ne more imeti. Sicer pa: zakaj se posamezne organizacije premalo enačijo z delavci, preveč pa s posameznimi strukturami? Eden od vzrokov za to je nedvomno dejstvo, da je v vodstvih premalo delavcev. Zato moramo storiti vse, da se sindikalna vodstva ne bodo enačila z upravnimi vodstvi v podjetjih in podobno.

Za spremembe, ki jih želimo doseči – je zaključil Tone Kropušek svojo uvodno besedo – je ustvarjeno ugodno vzdušje z 21. sejo predsedstva ZKJ, smeri razredne bitke za nadaljnji razvoj in krepitev samoupravljanja in s tem za vodilno vlogo delavskega razreda pa so nam dala tudi ustavna dopolnila.

S posveta v Domu sindikatov

S POSVETOV V MARIBORU IN V MURSKI SOBOTI

Svoj položaj morajo oceniti delavci sami!

Udeleženci posvetov v Mariboru in v Murski Soboti so v razpravi o današnjem položaju delavskega razreda v naši družbi poudarili predvsem to, da morajo ta položaj delavci sami oceniti. Zato moramo razprave o tem vprašanju prenesti med delavce in od njih izvedeti, kaj mislijo o svojem položaju na delovnem mestu, kaj mislijo o položaju svojih delovnih kolektivov in kaj mislijo o svojem položaju v družbi nasploh. Ko bomo dobili to njihovo oceno, potem bodo organizacije delavskega razreda – ZK in sindikati – lahko izdelale akcijski program za radikalne spremembe v položaju delavskega razreda, ki jih omogočajo ustavna dopolnila.

Zakaj – so se med drugim spraševali udeleženci razprave – delavci nimajo odločilne besede v organih samoupravljanja, v katerih so za razliko od drugih organov in forumov vsaj številčno dobro zastopani? Eden od važnih vzrokov za to je nedvomno njihovo pomanjkljivo znanje oziroma pomanjkljiva izobrazba, ki pogosto povzroča, da pri odločanju niti ne vedo dobro, za kaj se gre. Storiti moramo vse, da se to znanje, ta izobrazba delavcev – samoupravljavcev dvigne na potrebno raven. Za to pa ni potrebno samo močno okrepiti družbenopolitičnega izobraževanja delavcev za aktivno sodelovanje v upravljanju, temveč moramo uveljaviti tudi ustrezne ukrepe za dopolnitev programov vseh rednih šol s poukom o vsem tistem, kar je potrebno za sodelovanje v našem samoupravnem sistemu. Udeleženci razprave so toplo pozdravili odločitev predsedstva RS ZSS o ustanovitvi republiške sindikalne šole, ki bo delavce izobraževala za samoupravljavljanje in za delo v sindikatih. Poudarili pa so, da bomo morali paziti, da bodo v to šolo prišli ljudje, za katere so zainteresirane sindikalne organizacije, ne pa morda ljudje, ki bi jih v to šolo iz nekih svojih razlogov hotele poslati uprave podjetij.

Zakaj – je bilo dalje slišati v razpravi – delavci v podjetjih ne kažejo zanimanja za vprašanja, ki zadevajo nadaljnji razvoj njihove delovne organizacije, medtem ko se v polnem številu udeležujejo sestankov, na katerih se odloča o osebnih dohodkih? Upravna vodstva delovnih organizacij pojasnjujejo slabo udeležbo delavcev na sestankih s tem, da je v podjetju vse v redu, in da zato delavci nimajo interesa za te sestanke. Verjetno pa je bliže resnici to, da so v mnogih delovnih organizacijah vodilne strukture postale tako močne, da so prevzele v svoje roke odločanje o vseh važnih vprašanjih oziroma da so jim delavci prepustili upravljanje.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je postala moč različnih ožjih vodilnih skupin predvsem v delovnih organizacijah tako velika tudi oziroma predvsem zaradi današnjega gospodarskega položaja, v katerem se dohodek lahko ne samo zasluži z delom, temveč tudi pridobi z mahinacijami in „spretnimi" potezami posameznih strokovnjakov oziroma s pritiski za dvig cen, za različne posebne ugodnosti itd. itd. Zaradi tega je nujno, da vztrajamo pri stabilizaciji gospodarstva, ki edina lahko zagotovi, da bomo vsi pridobivali dohodek le na podlagi solidnega dela, ne pa na podlagi mahinacij. Le stabilizacija gospodarstva nam lahko omogoči pravilno vrednotenje dela, pa tudi uresničitev ustavnih dopolnil.

Ustavna dopolnila med drugim predvidevajo ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela, ki bodo samostojno pridobivale dohodek in same odločale o njegovi delitvi. S tem se bo dohodek zares približal delovnim ljudem, to pa bo materializiralo tudi njihov interes za razširjeno reprodukcijo. Slovenski delavec – so poudarili v razpravi – zelo dobro ve, da brez razširjene reprodukcije, brez nujnih investicijskih vlaganj tudi ne more biti višjih zaslužkov oziroma izboljšanja življenjske ravni. Če vedo, kaj jim bodo prinesla vlaganja v dveh, treh letih, potem so se pripravljeni začasno odreči tudi višjim osebnim dohodkom, seveda pa jih je težko prepričati, da bi si odtrgovali od ust za nekaj, za kar ne vedo, kaj jim bo prineslo. Dejstvo je tudi, da se danes delavci neradi odločajo za investicijska vlaganja zato, ker nimajo ustrezne besede pri sprejemanju gospodarskih predpisov oziroma instrumentov, ki se danes le preradi in prepogosto spreminjajo, tako da so predvideni rezultati investicijskih vlaganj pogosto postavljeni na glavo . ,.

RZ ZSS je že lani v oktobru pozval delavske svete, naj imenujejo posebne skupine, ki bodo organizirale delo za uresničitev ustavnih dopolnil, do danes pa več kot polovica delovnih organizacij ni storila ničesar za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela, za konkretizacijo ustavnega določila o minulem delu itd. Iz tega dejstva pa udeleženci posvetov v Mariboru in v Murski Soboti niso potegnili zaključka, da kaže vreči puško v koruzo. Prav nasprotno, poudarili so, da se moramo za uresničitev ustavnih določil in s tem za uresničitev vodilne vloge delavskega razreda na vsak način ustrezno organizirati, zavedajoč se pri tem, da bo boj za dosego tega cilja dolgotrajen in težak.

M. P.

Kaj hočemo?

● Pobudo za razmišljanje je dalo ljubljansko posvetovanje

Kaj pravzaprav hočemo?

Vprašanje, ki smo si ga doslej že tolikokrat zastavili, ki si ga zastavljamo prav zdaj in ki si ga bomo bržčas zastavljali še marsikdaj v prihodnje.

Nanj v tem trenutku nedvoumno odgovarjamo: hočemo bolj učinkovito, bolj revolucionarno organizacijo delavskega razreda. Ne organizacije, ki bi bila sama sebi namen, temveč organizacijo, ki se bo uspešno borila, da bi bil položaj delovnega človeka tak, da bo tudi dejansko in ne le v deklaracijah odločal o razširjeni reprodukciji, o usmerjanju družbeno-ekonomskih in političnih tokov vašega razvoja.

Seveda pa se ob tem zastavlja novo vprašanje: kako zagotoviti tak prevladujoč položaj delavskega razreda. Ljubljanski posvet je takole odgovoril: samo delavski razred si ga lahko izbori, zato pa mora biti primerno organiziran tako v samoupravnem mehanizmu kot v svojih političnih organizacijah. Ne v prvem, ne v drugem primeru pa z razmerami ne moremo biti zadovoljni. Dejstvo namreč je, da čim razvitejše so oblike samoupravljanja, tem šibkejši je vpliv neposrednih proizvajalcev in tem močnejši je vpliv posameznih struktur, po drugi strani pa čimbolj se približujemo neposrednim proizvajalcem, tem manj zaznavan je vpliv Zveze komunistov v organizmih organizacije; še več, ankete izpričujejo, da število komunistov v izvršnih odborih osnovnih organizacij sindikata nezadržno pada!

Zato je torej resnično primeren čas, da se vprašamo tudi o delu komunistov v sindikatih, če trdimo, da so sindikati politična organizacija celotnega delavskega razreda, partija pa njegova avantgarda. In tudi v tem primeru se ne bi kazalo izgubljati v samoupravljanju, sicer ljubljansko posvetovanje ne bi moglo nekajkrat in z navdušenjem izreči priznanja pobudi, da nastopijo sindikati in Zveza komunistov v skupni akciji.

Program delavskih sindikatov je izoblikovan, razprava na ljubljanskem posvetu pa ga je verificirala. Posvet je tudi izzvenel v dogovor, da se bodo komunisti na vseh ravneh delovanja aktivno zavzeli za uresničitev tega programa, na vsake tri mesece pa bodo sindikati preverjali sadove storjenega in ocenjevali zamujeno, predvsem pa bodo program nenehno dopolnjevali z novimi nalogami, ki vznikajo v vsakdanjem življenju. Zato bo treba zdaj akcijskemu programu dodati še tisti del, ki bo jasno in dvoumno spregovoril o tem, kateri organ in na kateri ravni je dolžan, da bi bila posamezna naloga tudi opravljena.

Pa še na nekaj je opozorilo ljubljansko posvetovanje: da je v sedanjem času eden glavnih problemov delovanje osnovne sindikalne organizacije. Zlasti v tem primeru bo potrebno zbrisati navidezno ločnico med organizacijo ZK in sindikati ter zagotoviti odločnejši vpliv komunistov in izvršnih organov osnovne sindikalne organizacije. Gre za to, da bo osnovna sindikalna organizacija resnično lahko zagotavljala tak materialni položaj proizvajalca da bo le-ta dejansko odločal o rezultatih svojega dela. Pri tem pa ne kaže spregledati opozorila ljubljanskega posveta, da je naša skupna naloga zagotoviti uveljavitev 31. ustavnega dopolnila, ki opredeljuje mesto, položaj in vlogo sindikatov v delovnih organizacijah, ker si bomo tako priborili tudi možnosti za uresničevanje vseh drugih amandmajev k ustavi, s tem pa možnosti za uresničitev takega položaja delavskega razreda, kot si ga zamišljamo.

Kar pa zadeva delovanje komunistov v sindikatih še tole: kaže, da bo seme pobude pognalo zdravo kal, saj je padlo na plodna tla. Še posebej pomembno je to za Ljubljano, za katero nekateri mislijo, da se v zadnjem času ne more ravno ponašati z najbolj zdravimi političnimi razmerami in vzdušjem.

S. B.

ZAPISEK S SEKTORSKIH POSVETOV V CELJU IN V TRBOVLJAH

Proti govorjenju na pamet

Poudarek je na skupnem delovanju in ne na posebnih sindikalnih, partijskih ali kakih drugih akcijah

Nič novega ne bomo povedali, če zapišemo, da so delovni ljudje marsikdaj razočarani, ker se številne resolucije, sklepi, priporočila in še druga hotenja najodgovornejših političnih in oblastnih teles zelo počasi ali pa sploh ne uresničujejo. Za take razmere so nedvomno odgovorni tudi komunisti, ki delajo v sindikatih. Če naj okrepimo omajano zaupanje med delovnimi ljudmi, potem se je treba zamisliti tudi nad delovanjem komunistov v sindikatih, o organiziranosti sindikatov nasploh, o njihovem deležu pri tvornem razreševanju problemov skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem Zvezo komunistov. To so bila vprašanja, ob katerih se je razvnela najbolj živahna razprava na sektorskih posvetih za sindikalne in partijske delavce v Celju in v Trbovljah.

Na obeh posvetih so poudarili, da je potreben boj za večjo idejno in politično enotnost komunistov, ki aktivno delajo bodisi v sindikatih bodisi v drugih političnih organizacijah ali predstavniških telesih. Ukoreniniti se mora spoznanje, da uspehov ne bodo dosegli tam, kjer se potegujejo samo za sodelovanje med organizacijami, denimo med sindikati in Zvezo komunistov, ne da bi hkrati težili k skupnemu delu pri razreševanju istih problemov, čeprav jih bo, povsem razumljivo, vsaka organizacija razreševala po svoji poti. Prav zaradi tega je prav, če se člani različnih družbenopolitičnih organizacij temeljiteje seznanijo tudi s programi drugih organizacij in če, drugič, programe svojega dela pogosteje soočajo s konkretno prakso ter ob njej preverjajo svoja stališča. Tako že ravna Zveza sindikatov, taka metoda dela se uveljavlja tudi v Zvezi komunistov. Praksa bo nedvomno pokazala, da bo marsikatero stališče, resolucijo, priporočilo in podobno treba spremeniti ali celo preklicati, kajti nezmotljiv je samo tisti, ki svojih stališč, mnenj in predlogov še nikoli ni preveril v praksi.

Tako v Celju kot v Trbovljah smo lahko slišali, da še ni končan boj proti pojmovanjem, naj se sindikat ukvarja predvsem s socialnimi vprašanji delavcev, naj pa se hkrati preneha vmešavati v ekonomske probleme. Prav gotovo bi se politični vpliv delavskega razreda močno zmanjšal, če bi pristajali na tezo, naj se sindikat „zapre" v delovne organizacije, vse drugo pa pušča ob strani. Čas, v katerem živimo, je tak, da se sindikat mora ukvarjati z obojim, seveda s svojimi sredstvi in na svoj način, toda usklajeno z drugimi družbenopolitičnimi dejavniki. Pri tem je pomembno, da tudi sindikat na vseh ravneh izpriča doslednost in načelnost pri izpolnjevanju sprejetih stališč in sklepov. Še zlasti pa je pomembno, da pri svojih stališčih izloči sleherno govorjenje in sklepanje „na pamet". Pri vsem tem se mora truditi tudi za čim večjo javnost svojega dela. Ena izmed pomembnih dolžnosti, ki jih imajo komunisti, ki delajo v sindikatih, je torej tudi ta, da se borijo za to, da bi se sindikat otresel anonimnosti.

Če sindikati sami zase pravijo, da so najbolj množična organizacija delavskega razreda, bi se to moralo odražati tudi v strukturi njihovih vodstev. V njih pa je, tako kot v Zvezi komunistov kot v predstavniških telesih, vse premalo delavcev. Sektorska posveta v Celju in Trbovljah sta zato podrpla misel o ustanovitvi republiške sindikalne šole, zahteve po okrepitvi idejnopolitičnega izobraževanja v občinah in še nekatere druge predloge, katerih namen je, da bi sistematično usposabljali čim širši krog bodočih sindikalnih in drugih političnih kadrov.

Praksa tudi kaže, da se v občinah na območju istih regij kažejo enaki ali vsaj močno podobni interesi, težnje in hotenja, ki pa se med seboj vse preveč počasi usklajujejo in povezujejo. Smotrno bi bilo, če bi komunisti v sindikatih spodbujali tudi tesnejšo koordinacijo med občinami in tudi med sindikalnimi organizacijami, ki delujejo na območju istih regij.

Še nekaj besed o nadaljnjem razvoju samoupravnega sporazumevanja, o čemer so tudi precej govorili na obeh posvetih. Praksa kaže, da s temi sporazumi dejansko usmerjamo delitev osebnih dohodkov in da bi se lahko ideja samoupravnega sporazumevanja uveljavila tudi na mnogih drugih področjih. Če smo s pravkar sprejetimi samoupravnimi sporazumi vsaj do neke mere uredili razmerja med zaposlenimi, skratka razmerja na področju sekundarne delitve, je zdaj nujno dvoje: boj proti poskusom izigravanja teh sporazumov in njihovo izpolnjevanje z ene strani, z druge pa bitka za usklajena razmerja med panogami, skratka boj za drugačno primarno delitev. Pri tem pa je treba vedeti, da slednje hkrati pomeni boj za zmanjševanje socialnih razlik in za uveljavljanje ustavnih dopolnil, v tem konkretnem primeru pomeni boj za prerazdelitev ekonomske moči. Ta boj ne bo lahek in še ne kratek. To pa pomeni, da bo treba polno zavzetost komunistov v vseh organizacijah in na vseh ravneh aktivnost, ki bo povezana v skupnem delu vseh družbenopolitičnih organizacij. Poudarek je torej na skupnem delovanju in ne na parcialnih "sindikalnih", „partijskih" in kakšnih drugih akcijah.

-m

diferencirana uporabnost baterij

ZMAJ

vam omogoča optimalno izkoriščanje energije

super
zlata — za zahtevne aparate

extra
srebrna — za navadne aparate

normal
črna — za razsvetljavo

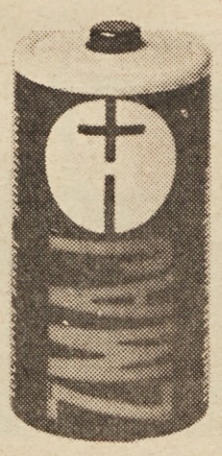

KOMENTATORJEV STOLPEC

Nestabilnost spodkopuje samoupravljanje

V javni razpravi o tem, kako uresničiti ustavne amandmaje, zlasti enaindvajsetega in dvaindvajsetega, zelo redko pokažemo na glavnega krivca za prepočasen razvoj samoupravnih odnosov – na inflacijo. Če denar iz dneva v dan zgublja vrednost, ljudem ni dosti do takšnih ali drugačnih ustavnih pravic, pa naj še tako lepo zvenijo. Le čvrsto, uravnovešeno gospodarstvo lahko ustvari občutek pravne in socialne varnosti. V takšnih gospodarskih razmerah pa sedaj, na žalost, še ne živimo.

Uravnovešenost gospodarstva je torej slej ko prej osrednje vprašanje našega nadaljnjega družbenoekonomskega razvoja, saj bistveno vpliva tudi na družbenopolitične odnose. Nestabilnost gospodarstva ustvarja namreč takšne razmere, v katerih so za gospodarske organizacije in družbenopolitične skupnosti najpomembnejši trenutni interesi in kratkoročni računi, ne pa dolgoročni načrti razvoja, ki družbo povezujejo in zahtevajo medsebojno sporazumevanje. Zaradi takšnih razmer se tudi samoupravljanje v delovnih organizacijah ne razvija, saj delovni ljudje ne morejo niti za leto dni vnaprej načrtovati razvoja lastne delovne organizacije, kaj šele razširjene družbene reprodukcije v občini, republiki ali v zvezi. Vsi ukrepi, ki povzročajo inflacijo, povzročajo torej tudi neposredno škodo socializmu in delavskemu razredu.

To spoznanje se je uveljavilo že skoraj v vseh predelih Jugoslavije. Vse več gospodarstvenikov je pripravljenih zaustaviti sedanji tok gospodarskih procesov, ki nikomur ne koristijo. Prav to pa kljub negativnim težnjam na področju gospodarstva vliva več optimizma in daje več spodbude za to, da začnemo uresničevati stabilizacijske programe resno, dosledno in na vseh ravneh. Pri tem, razumljivo, nosijo največji delež odgovornosti tisti ljudje, ki o teh vprašanjih neposredno soodločajo bodisi v predstavniških, samoupravnih ali drugih organih, zlasti pa še tisti, ki delujejo na ravni federacije. Prav tisti, ki delujejo v federaciji, bi se morali z vso odgovornostjo upreti pritiskom in oživljanjem že preživelih ekonomskih funkcij federacije in vsem težnjam, ki ne krepijo stabilizacije. Lep zgled takšne doslednosti so nedvomno pokazali slovenski poslanci v zboru narodov, ki so glasovali proti novi emisiji denarja.

Čeprav se je torej v posameznih gospodarskih in političnih okoljih in republikah okrepila zavest, da sta ekonomska in politična stabilizacija v medsebojni odvisnosti in da sta pogoj za nadaljnji razvoj samoupravnih socialističnih družbenih odnosov, pa lahko še vedno pričakujemo nasprotovanja pri praktičnem izvajanju političnih načel, ki jih bolj ali manj vsi sprejemamo, še zlasti takrat, ko se bo treba odreči temu ali drugemu ambicioznemu investicijskemu objektu in ko bo treba resnično začeti živeti le od tistega, kar posamezna ekonomska skupnost sama ustvari.

To pomeni, da bo bitka za stabilno gospodarstvo dolgotrajna, saj smo bili doslej navajeni nekateri bolj, drugi manj, da smo živeli na račun tujega dela, kreditov in jutrišnjega dne. Tako zahtevnega programa zato nikakor ni mogoče uresničiti samo z administrativnimi ukrepi politično-izvršilnih organov, kakor nekateri svetujejo, denimo s vsesplošno zamrznitvijo cen, temveč se je potrebno tudi politično dogovoriti med republikami in pokrajinami, kako ukrepati. In kaj ukreniti proti tistim, ki ne bodo ukrepali.

Takšni praksi pa mnogi še vedno niso naklonjeni, čeprav so glasovali za ustavne spremembe. V. B.

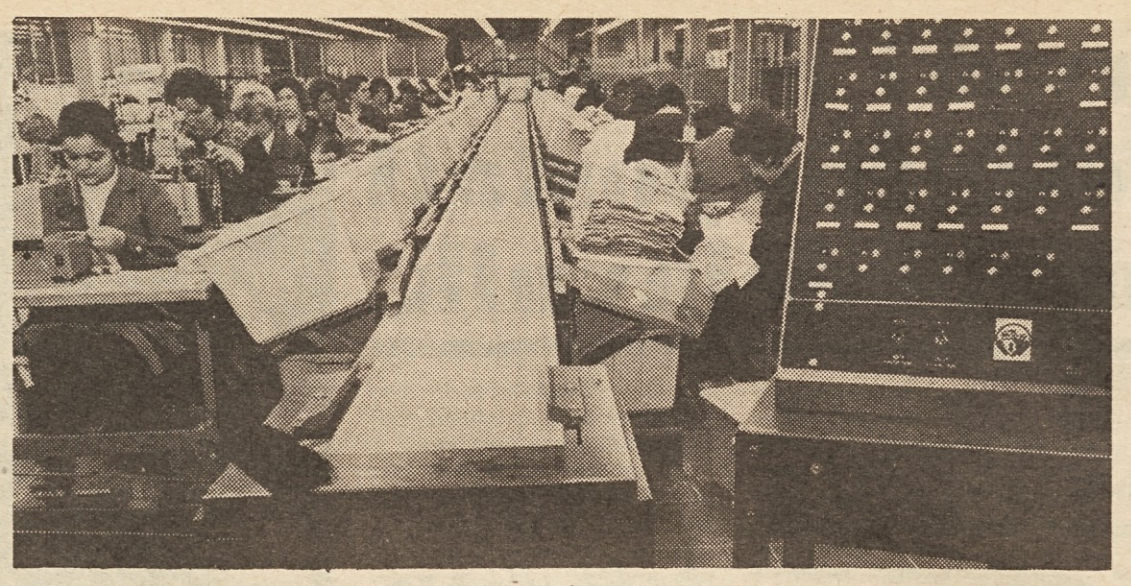

Proizvodnja v novi tovarni radovljiške Almire je visoko mehanizirana. O tem priča tudi najdaljši tekoči trak v tovrstni industriji, ki ga prikazuje tudi naš posnetek.

Uresničila se jim je dolgoletna želja

Radovljiška Almira v novih proizvodnih prostorih ● Rekordna »letina 1971«

Z ne prevelikim pompom je kolektiv radovljiške Alpske modne industrije – Almira tik pred novim letom slavil pomembno zmago: odprli so novo tovarno. Miro Kavčič, direktor Almire je na otvoritvi dejal: „Otvoritev novih proizvodnih prostorov in hkrati novega tehnološkega procesa pomeni za naš kolektiv, radovljiško občino in širšo družbeno skupnost pomembno pridobitev, ki bo precej prispevala k novim dogajanjem, novemu utripu življenja in pokazala nove možnosti za hitrejši napredek. Novo tovarno smo pripravili za proizvodnjo prav v času, ko smo v jugoslovanskem gospodarskem življenju doživljali ekonomske težave, ki so se odražale v inflaciji in še posebej v veliki nelikvidnosti. Letnico 1971 bomo zato upravičeno vpisali v zgodovino razvoja Almire.“

URESNIČENE SEDEMLETNE ŽELJE

Gradnja nove tovarne je veljala 12 milijonov dinarjev, kar že danes predstavlja več kot petino celotnega bruto dohodka, doseženega v minulem letu. Od tega zneska odpade 8,8 milijona dinarjev na zgradbe in instalacijsko opremo skupaj s kotlarno in garderobami ter tri in pol milijona dinarjev za proizvodno, strojno in najnujnejšo pomožno opremo. Pri tem je kolektiv Almire vložil v zgradbe in instalacije kar 73 % lastnih sredstev, le 27 % za ta del investicije pa pomenijo krediti. Pri vlaganjih v strojno in pomožno opremo je razmerje nekoliko drugačno; za to naložbo je kolektiv Almire najel petletni devizni kredit v tujini in domače kratkoročne kredite. Tako udeležba lastnih sredstev v opremo predstavlja 30 %, udeležba tujega kredita pa 70 %.

„Nova tovarna pomeni za nas uresničenje davnih želja in pričakovanj, da združimo pod skupno streho vse naše delovne enote, ki so doslej obratovale v neprimernih delovnih prostorih, v sodobno tovarno, ki bo zagotavljala znatno boljše delovne pogoje in organizacijo dela. Z dograditvijo nove tovarne smo uspešno izpolnili naš sedemletni razvojni program,“ je strnil misli direktor Almire Miro Kavčič.

V VRHU JUGOSLOVANSKIH PROIZVAJALCEV

Razvojna pot Almire je zanimiva. Tudi ta kolektiv se v 22 letih, odkar obstaja, ni izognil mnogim gospodarskim pretresom, ki so jih povzročili najrazličnejši vplivi zunaj in znotraj podjetja. Za Almiro pa je bilo odločilno razvojno obdobje po gospodarski reformi. Tako je bila v poslovanju podjetja značilna velika konjunktura v 1966. letu, nato dvoletna relativna stagnacija in umirjena ekspenzija rasti, ki pa je Almiro pripeljala v vrh jugoslovanskih proizvajalcev vrhnje trikotaže.

Med pomembnejše odločitve, ki so največ pripomogle k naglemu razvoju podjetja, štejejo v Almiri naslednje:

– dosledna tržna usmerjenost pri programiranju proizvodnje z velikim poudarkom na modi;

– uveljavitev marketing koncepta v prodajni politiki in stalno spremljanje zahtev tržišča ter dobro informiranje potrošnikov.

– uvajanje visoko kvalitetnih materialov v proizvodni program in poostrena kontrola nad kvaliteto izdelkov;

– usmerjenost investicijskih vlaganj v modernizacijo in razširitev delovne opreme s postopnim nadomeščanjem ročnega dela;

– izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih, uvajanje stimulativnejših oblik nagrajevanja.

Pravilnost Almirine poslovne politike potrjujejo tudi rezultati gospodarstva v minulem letu, ki so presegali vsa pričakovanja. Po doslej zbranih podatkih kaže, da bo kolektiv Almire minulo leto zaključil s šestkrat višjim bruto dohodkom, s 4,5-krat večjo količinsko proizvodnjo, z desetkrat večjo maso amortizacije in skoraj z devetkrat višjo akumulacijo kot v letu 1963. M. Ž.

Niso še izkoriščene vse možnosti

● Zasavska podjetja na tujih tržiščih

Lanski izvoz iz Zasavja je znašal kakih 7 in pol milijona dolarjev, pri čemer pa niso upoštevane storitve in usluge, ki jih bo več kot za 5 milijonov dolarjev. Zasavski izvoz je usmerjen pretežno na območja s konvertibilnimi valutami, s kakimi 30 % pa na Vzhod. Največ blaga in izdelkov prodajajo zasavske delovne organizacije v Zvezno republiko Nemčijo, sledijo pa Italija, ZDA, Avstrija, nekatere skandinavske države, na Vzhodu pa Poljska, ČSSR, Sovjetska zveza in druge države.

V zvezi z dosedanjim in prihodnjim izvozom v Zasavju poudarjajo, da bi kazalo letos bolj smotrno izkoristiti preferenciale. Nekatera večja podjetja so namreč lani izvozila nekaj blaga – predvsem v Zvezno republiko Nemčijo brez uvoznih carin po določilih sporazuma med Evropsko gospodarsko skupnostjo in državami v razvoju, kamor prištevajo tudi našo državo. Praksa pa je pokazala, da ponekod niso niti mogli v celoti izkoristiti teh ugodnosti, ker so prepozno prejeli ustrezne kontigente. V letošnjem letu se te napake ne smejo ponoviti, saj gre za dokajšno materialno spodbudo, ki bo bistveno olajšala nastopanje naših podjetij v tujini.

Seveda pa se zasavske delovne organizacije zavzemajo tudi za druge oblike stimulacije njihovega izvoza. Prepričane so namreč, da ne bomo smeli več odlašati s sprejemom novih ukrepov na tem področju. Že dosedanje zamude so povzročile našemu gospodarstvu občutno škodo in tudi v Zasavju so marsikje zavrle pobude podjetij, da se niso odločala za večjo prodajo svojih izdelkov na območja s konvertibilnimi valutami. m

V OBJEKTIVU

Tovarna varilcev

TRIMO – Trebanjska industrija montažnih objektov dela pod tem imenom in v novih prostorih le nekaj mesecev. Zgodovina podjetja oziroma podjetij, iz katerih je TRIMO nastal, pa je dolga in pestra.

Pred desetimi leti so ustanovili v Trebnjem na Dolenjskem kovinsko delavnico s tremi delavci. Čez dve leti so imeli že sto zaposlenih in so postali obrat Litostroja. Namenjeno mu je bilo, da naj bi postal močna pločevinarna, vendar je proizvodnja stalno nazadovala.

Skoraj hkrati je začelo delati kovinsko podjetje Kemooprema, ki je nekaj let kasneje zašlo v težave in pod prisilno upravo.

Ravno tako 1962. leta so v Trebnjem odprli manjšo kovinsko delavnico kot obrat IMP iz Ljubljane, ki je izdelovala razdelilne omarice za elektriko.

Skoraj po desetih letih težav in životarjenja treh majhnih kovinskih podjetij v prav tako majhnem Trebnjem so spoznali, da je edina rešitev v združitvi. Tako so se 1. januarja 1969 združili v eno podjetje, ki so mu lani dali ime TRIMO.

Triletni sanacijski program, ki so ga takrat napravili, jim je prinesel možnosti za hitrejši, predvsem pa za nemoten razvoj. Z Železarno Jesenice, Projekt metalom iz Ljubljane in Kovinoservisom z Jesenic so ustanovili konzorcij za industrijsko izdelavo montažnih objektov. Postavili so novo tovarno in prenehali z drobno proizvodnjo.

Sedaj so se usmerili le v proizvodnjo dveh izdelkov: montažnih hal in cistern za gorivo. Prav elementi za montažne hale iz hladno valjane pločevine so jim prinesli uspeh in ugled po vsej državi. Prvo tako halo so napravili 1969. leta za Alples iz Železnikov – in to z 18.000 kvadratnimi metri površine. Od takrat so jih napravili za naročnike po vsej Jugoslaviji že 46, in sicer leta 1970 36.000 kvadratnih metrov, lani 80.000, za letos pa predvidevajo 130.000 kvadratnih metrov.

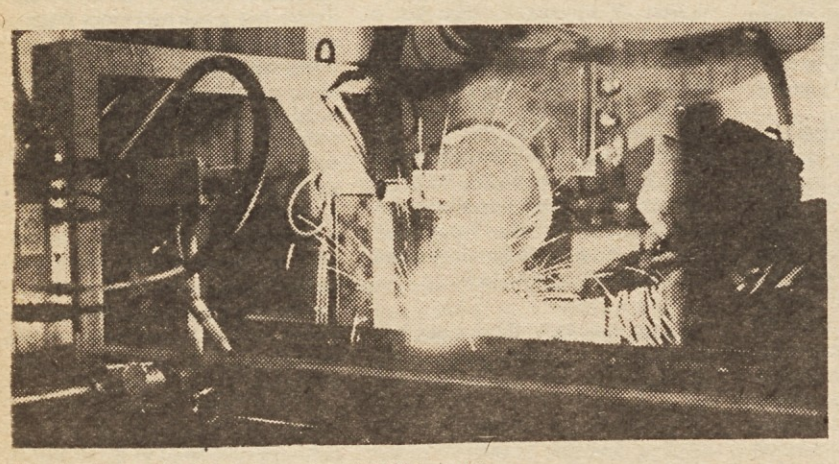

Najvažnejše in največ dela opravijo v TRIMO varilci

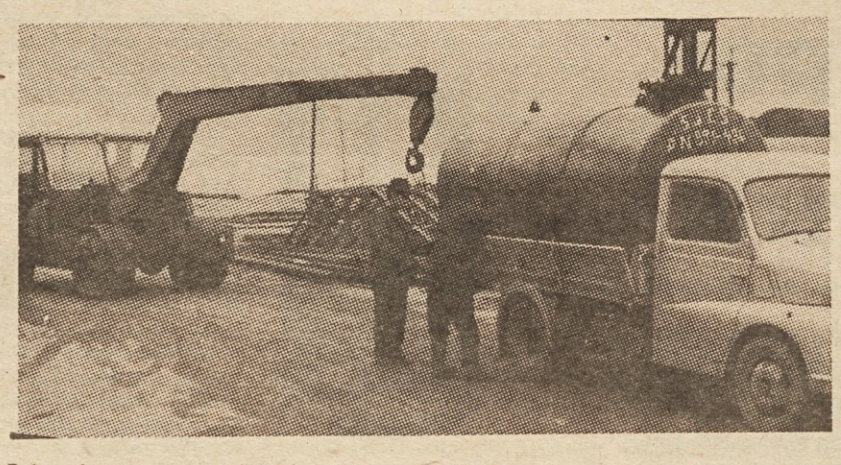

Poleg elementov montažnih hal delajo v TRIMO posode za gorivo. Največ naredijo cistern za kurilno olje

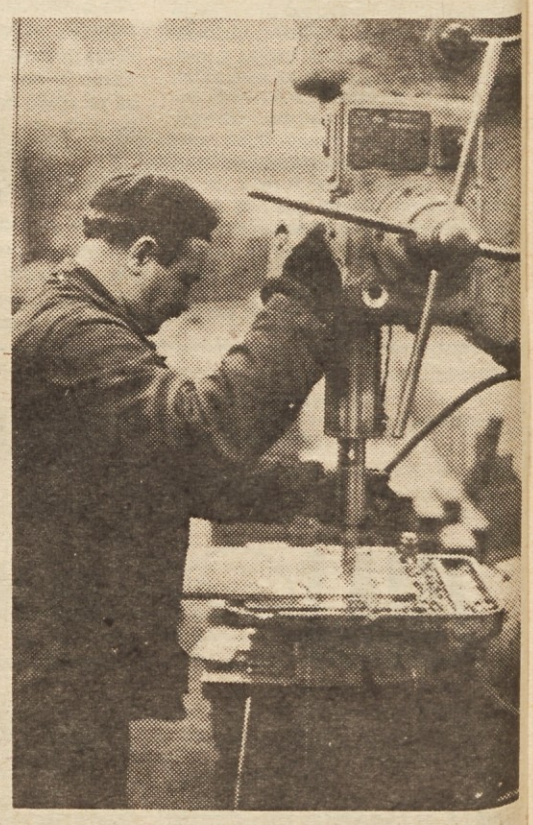

Ta vrtalni stroj je eden redkih strojev, ki jih poleg varilnih aparatov vseh vrst uporabljajo v TRIMO

Moda 72 — za zdaj še na tiskovni konferenci

Pred dnevi je bila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani tiskovna konferenca. Vodstvo razstavišča in nekateri predstavniki tekstilne industrije so seznanili novinarje z letošnjim sejmom mode in z nekaterimi problemi tekstilne industrije pri nas.

Moda 72 je že 17. tovrstni sejem v Ljubljani. Zanimanje zanj je vsako leto večje, sicer pa slovi ta prireditev kot najbolj komercialni sejem v državi. Povpraševanje po razstavnem prostoru je bilo letos izredno: 190 jugoslovanskih podjetij bo razstavljalo na 11.000 kvadratnih metrih površine. Skoraj vsi najpomembnejši jugoslovanski proizvajalci tekstila bodo pokazali najrazličnejše tkanine, lahko in težko konfekcijo, pletenine, trikotažo, usnjene izdelke, čevlje, dežnike, klobuke in drugo. Na sejmu, ki bo odprt od 15. do 22. januarja, bo sodelovalo 82 podjetij iz Slovenije, 42 iz Hrvaške, 39 iz Srbije, 17 iz BiH, 7 iz Makedonije in 3 iz Črne gore.

Kakor vsako leto bo tudi letos Center za sodobno oblačenje organiziral vsak dan po dve modni reviji z več kot 400 modeli za pomlad in poletje.

Tekstilna industrija zaposluje danes v Jugoslaviji več kot 230 tisoč ljudi, kar je 13 % celotne industrijske dejavnosti. Hitrejši razvoj se je začel šele v zadnjih letih, saj se sodobna tehnologija proizvodnje tekstila močno razlikuje od klasične, predvsem zaradi uvajanja umetnih vlaken. Tekstilna industrija se je tudi začela seliti iz nerazvitih področij na industrijsko razvita. Investicije v tekstilno panogo so čedalje večje, produktivnost se je v zadnjih desetih letih povečala dva do trikrat, v nekaterih primerih celo štirikrat. Tudi poraba je narasla; pri nas je bila leta 1960 4,7 kg na prebivalca, lani pa že na dobrih 8 kg, kar pa je še vedno malo, če vemo, da v ZDA porabijo več kot 20 kg tekstila na prebivalca.

A. A.

UREJANJE RAZMER V »JUTRANJKI«

Za vsemi pomembnimi odločitvami mora stati celoten kolektiv

Po analizi samoupravnih odnosov v podjetju, njegovega ekonomskega položaja in perspektiv bo potrebno storiti vse, da bo kolektiv Jutranjke zares odločal o pogojih in rezultatih svojega dela

V zvezi s položajem v „Jutranjki", o katerem smo obširno poročali v prejšnji številki, najprej naslednje:

Referendum o zaupnici direktorju „Jutranjke" Karlu Vehovarju je dal pričakovani rezultat: člani kolektiva so svojemu direktorju skoraj stoodstotno povedali, da mu zaupajo. Tako se je tov. Vehovar le dal prepričati (skoraj preprositi), da se vrne v podjetje, čeprav je pred tem večkrat izjavil, da tega ne bo storil, četudi bi mu dali vso Evropo. Naša ironična predvidevanja, da ga bo dočakal špalir belo oblečenih deklic iz „Jutranjke", se sicer niso uresničila, pač pa so se predstavniki tega kolektiva potrudili in mu po referendumu prinesli cvetje na dom . . .

Zadeve so sedaj tam, kjer so bile pred Vehovarjevim odstopom, do katerega je prišlo iz užaljenosti, ker so družbenopolitične organizacije – med njimi tudi predsedstvo republiškega sveta ZSS – odklonile njegov predlog pravilnika o minulem delu kot zamisel, ki ni v skladu s težnjami ustavnih dopolnil, med drugim pa so ta predlog že v začetku decembra odložili „za zrelejši razmislek" tudi v Jutranjki. Cilj politične akcije v zvezi s tem predlogom je bil torej dosežen, referendum o zaupnici direktorju Jutranjke pa tako in tako ni bil referendum o Vehovarjevih zamislih o konkretizaciji načelnih postavk o minulem delu. Po našem prepričanju je ta referendum lahko pomenil samo obliž na ranjeno samoljubje človeka, ki ne zna samokritično priznati, da se pač vsakdo lahko o čem moti in da nikomur ne pade krona z glave, če se mu dokaže, da v nečem ni imel prav . . .

SAMOUPRAVLJANJE V JUTRANJKI ŠKRIPLJE . . .

Kakšni so samoupravni odnosi v Jutranjki, kakšen je njen ekonomski položaj, kakšne so njene perspektive za bodočnost, kako v tem kolektivu ustvariti vzdušje, v katerem bo lahko prišlo do uresničitve dopolnil naše ustave? O teh vprašanjih je v sredo bil v Sevnici sestanek, katerega so se mimo predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in organov samoupravljanja v Jutranjki, predsednika sevniških sindikatov in sekretarja sevniške ZK udeležili tudi predsednik RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Stjepan Šaubert, predsednik komisije za samoupravljanje pri RS ZSS Mitja Švab in predsednik enake komisije pri CK ZKS Peter Toš. Na tem sestanku sta zelo aktivno sodelovala tudi predsednik zbora podpisnic samoupravnega sporazuma konfekcionarjev Zdravko Petan in predsednik izvršnega odbora podpisnic omenjenega sporazuma Franc Ogorevc, ki sta dala obilico podatkov o težkem položaju te veje tekstilne industrije, ki seveda vpliva tudi na poslovanje Jutranjke in na življenjske razmere njenega kolektiva.

Razprava na tem sestanku je izzvenela v precej soglasen zaključek, da za Jutranjko ni toliko važno, kaj vse se je dogajalo v zvezi z Vehovarjevim predlogom o minulem delu, kolikor je zares važno analizirati njen sedanji položaj in izglede za bodočnost tako glede krepitve samoupravnih odnosov v tem kolektivu kakor tudi glede krepitve njegovega gospodarskega položaja in zagotovitve čim boljše perspektive. V tem pogledu pa je dela dovolj in celo preveč za vse tiste, ki so za Jutranjko predvsem odgovorni: za njene samoupravne organe, za člane ZK, za sindikalne in mladinske delavce itd. Zelo verjetno bo pri tem delu potrebna tudi pomoč zunanjih dejavnikov, ki so jo tudi vnovič obljubili. In še nekaj: razprava je pokazala, da s tem delom ne kaže čakati, temveč da je nujno takoj zavihati rokave.

Statut Jutranjke je še daleč od najboljšega in zato bodo nujno potrebne izboljšave, obilica samoupravnih aktov v tem podjetju je nekakšna potrditev izreka, da zaradi dreves ni mogoče videti gozda. Najbrž bi število samoupravnih aktov (19) kazalo skrčiti in jih sintetizirati tako, da bodo zares razumljivi vsem članom kolektiva. Poseben problem je postopek za sprejemanje samoupravnih aktov, ki ni dovolj popoln in ki je tudi omogočil, da je Vehovarjeva osebna zamisel o konkretizaciji minulega dela na neki način postala Jutranjkin predlog, čeprav to zamisel ni proučil in sprejel noben samoupravni organ tega kolektiva.

Skratka, samoupravni odnosi v Jutranjki precej škripljejo in potrebno bo precej dela, da bodo zasnovani tako, da bo za vsemi pomembnimi odločitvami zares stal celoten kolektiv.

EKONOMSKI POLOŽAJ PODJETJA NE MORE BITI ODVISEN OD ENEGA ČLOVEKA

V Jutranjki bodo morali razmisliti o tem, kateri njeni obrati izpolnjujejo pogoje, da postanejo temeljne organizacije združenega dela; razmisliti bodo morali o ureditvi dela na domu, ki prispeva 8 % dohodka podjetja; izpopolniti bodo morali priučevanje delavk, ki je dolgotrajno in ki premalo usposobljenim delavkam prinaša zelo nizke osebne dohodke, ki še bolj znižujejo že tako ne preveč razveseljivo povprečje osebnih dohodkov v tem podjetju. Ne nazadnje bodo morali rešiti problem strokovnih kadrov, ki jim jih zavoljo različnih vzrokov zelo primanjkuje, zaradi česar potem peščica strokovnjakov odloča tako rekoč o vsem, tako da se včasih zdi, kot da bi se lahko z odhodom enega samega človeka iz podjetja vse podrlo . . .

Zadnji podatki kažejo, da je Jutranjka dokaj uspešno zaključila minulo poslovno leto in da se v zadnjem tromesečju znatno dvignila tudi raven njenih povprečnih osebnih dohodkov. Zadovoljstvo v tem primeru pa je lahko samo relativno, se pravi, upoštevaje splošne razmere v konfekcijski industriji, ki se v celoti bori s hudimi težavami in ki je že dolgo časa – ne po svoji krivdi – na dnu lestvice osebnih dohodkov. Zaključni račun Jutranjke bo dokončno pokazal, kakšni so bili njeni rezultati v minulem letu in takrat bomo tudi videli, kako so se odrezali drugi konfekcionarji. To bo potem omogočilo tudi argumentirane zahteve, da se pogoji gospodarjenja v tej industrijski veji popravijo tako, da delavcem ne bo več potrebno trdo delati za skorjico suhega kruha.

Približno čez dva meseca bo v Jutranjki podoben sestanek, kot je bil minulo sredo: takrat bomo lahko ugotovili, ali smo samo govorili in samo obljubljali, kaj bo kdo storil, ali pa so prizadeti svoje besede in obljube tudi potrdili z dejanji.

MILAN POGAČNIK

ELEKTRO-STROJNO PODJETJE TIKI STOPA V TRETJE DESETLETJE

Novi načrti, novi obeti

Ustvarjeni dohodek delijo po formuli: pol za sklade, pol za osebne dohodke

„Pred dvajsetimi leti, ko smo z delom šele pričeli, smo bili praznih rok. Delavski svet je sestavljal celoten kolektiv, saj nas je bilo v podjetju le 17. Zavedali smo se svoje osnovne dolžnosti: delovno organizacijo smo morali usposobiti za življenje in poskrbeti za nova delovne mesta. Trudili smo se popraviti in usposobiti vsako še tako zastarelo napravo, da bi bili kos bodočim delovnim nalogam. Veliko pozornost smo posvečali tudi vzgoji kadrov. Vedeli smo namreč, da pomenijo sicer pridne roke veliko, ne pa vse . . .", obujajo spomine v ljubljanskem delovnem kolektivu TIKI.

Res, začetek je bil vse prej kot lahek. Marsičemu so se morali odpovedati, da so ustvarili to, kar imajo danes. Tako se je na primer pred enajstimi leti 160-članski kolektiv soglasno odločil, da so odpove trimesečnim osebnim dohodkom in da začne graditi novo tovarno.

Požrtvovalnost vseh je bila torej temeljni kamen, na katerem je kolektiv podjetja TIKI gradil svojo prihodnost. In vredno se je bilo odpovedovati: danes slovi TIKI kot največji proizvajalec električnih grelcev oziroma bojlerjev v državi.

SPECIALIZACIJA JE OMOGOČILA NADALJNJI RAZVOJ

„Sprva je bil naš proizvodni program precej širok . . .", pripoveduje Bogo Ferfila, direktor podjetja TIKI. „Zaradi pomanjkanja dela smo se lotili vsakega posla. Izdelovali smo transformatorje, pretikala, zavorne magnete, naprave za varjenje, destilacijske aparate, centrifuge, industrijske sesalce za prah, električne sušilne peči, industrijske kaloriferje, sterilizatorje, električne grelce in kdo ve kaj še vse, vendar pa smo hkrati začeli razvijati tehnologijo proizvodnje električnih bojlerjev s kapaciteto od 8 do 300 litrov. Kmalu je postala proizvodnja električnih grelnikov naša osnovna dejavnost. Specializacija proizvodnje je prinesla velike serije, ki so nam omogočile modernizacijo podjetja in s tem pospešeno uvajanje novih tehnoloških postopkov."

V začetku uvajanja proizvodnje bojlerjev so v podjetju TIKI sami proizvajali vse potrebne sestavne dele. Kasneje, ko je povpraševanje močno naraslo, so začeli v podjetju TIKI intenzivneje navezovati kooperacijske odnose. Med svoje najbolj zveste sodelavce danes štejejo tovarno ETA, „Rade Končar", Iskra, Metalfleks, Unitas, Mariborsko livarno, EMO itd.

NISO ŠE REKLI ZADNJE BESEDE

„Lani je kolektiv podjetja TIKI, ki šteje danes že 400 zaposlenih, zgradil nove poslovne prostore in s tem podvojil svoje proizvodne površine. Ustvaril je 110 milijonov dinarjev prometa, medtem ko naj bi letos narasel približno za tretjino . . .", zvemo od Bojana Štularja, sekretarja podjetja.

Delitev dohodka v tej delovni organizaciji označuje razmerje 50:50 – pol za sklade, pol za osebne dohodke. Ob tem naj omenimo še to, da kljub taki delitvi dohodka delavci relativno dobro zaslužijo. Poprečni mesečni osebni dohodki so znašali v minulem letu 1.800 dinarjev, nihče v kolektivu pa ni zaslužil manj kot 1.100 ali 1.200 dinarjev na mesec.

Pa načrti za jutri?

Bogo Ferfila, direktor podjetja TIKI, odgovarja na to vprašanje takole:

„Še vedno rastemo, še vedno se razvijamo. V posameznih obdobjih je znašal porast proizvodnje tudi več kot 30 odstotkov v primerjavi s poprejšnjim letom. Danes stojimo pred novo, še težjo nalogo: če bomo hoteli obdržati prvo mesto med jugoslovanskimi proizvajalci bojlerjev, bomo morali v nove investicije, še več sredstev bomo morali vlagati v nove delovne priprave in v kadre. Zadali smo si namreč, da bomo proizvedli do 600.000 bojlerjev letno. Prve korake k temu cilju smo že storili. Omet na stavbah se še ni docela posušil, ko so v podjetju ponovno zarohneli gradbeni stroji!"

u.

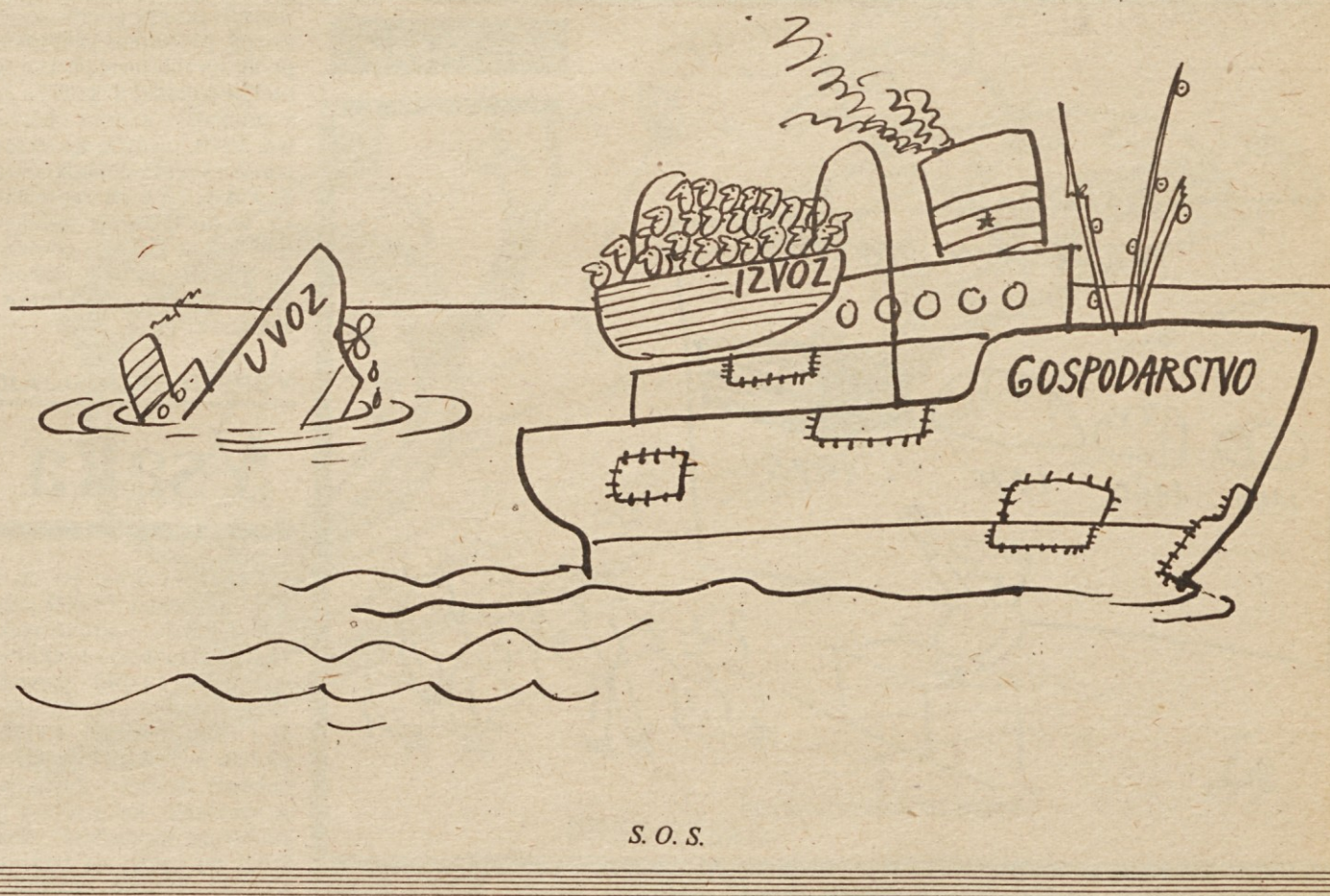

S. O. S.

... v jugoslovanskih sindikatih

POZORNOST NAJ VELJA DELAVCEM

BOSNA IN HERCEGOVINA

Izredna seja mestne konference in mestnih odborov sindikatov v Sarajevu je bila posvečena analizi nalog, ki jih je pred sindikalno organizacijo postavila 21. seja predsedstva ZKJ.

„Odločili smo se, da naj bo najnižji osebni dohodek 50 % ekstistenčnega minimuma štiričlanske družine, ali blizu 60 % poprečnega osebnega dohodka v Sarajevu, kar bi za drugo polovico minulega leta bilo 865 dinarjev", je rečeno na tej seji. „Prav tako v sindikatih sodimo, da je treba osebne dohodke valorizirati, takoj ko se življenjski stroški povečajo za več kot 3 %, najkasneje pa po preteku pol leta."

Konferenca sarajevskih sindikatov se je zavzela za večjo zaščito življenjskega standarda zaposlenih in opozorila na vznemirjajoč porast življenjskih stroškov, saj so le-ti v prvih devetih mesecih minulega leta porasli v Sarajevu za 16,4 %. Samo stroški prehrane so se povečali za blizu 20 %, medtem ko so realni osebni dohodki porasli komaj za 2,9 %. Tudi to pa je po mnenju konference sarajevskih sindikatov eden od razlogov, da naj bi v republiki čimprej sklenili dogovor o najnižjem osebnem dohodku in o zaposlovanju.

Konferenca sarajevskih sindikatov se je zavzela, naj bi v mestu čimprej sprejeli program stanovanjske gradnje ter odlok o minimalnem izločanju sredstev za stanovanjsko gradnjo, o usmerjanju in združevanju sredstev ter o načinu kreditiranja. Konferenca je sicer sprejela stališče, da sedanje najemnine stanovanj niso ekonomske ter da njihova raven v sedanjem obdobju pravzaprav pomeni subvencioniranje ljudi z visokimi dohodki, vendar pa so sindikati Sarajeva tudi proti povečanju najemnin vse dotlej, dokler ne bodo izoblikovani kriteriji in sprejeti sklepi o diferenciranem subvencioniranju najemnin.

Sindikati tudi ocenjujejo, da so v minulem letu dosegli v Sarajevu pomembne rezultate pri poslovnem povezovanju in integriranju gospodarstva. Hkrati pa so za minulo poslovno leto značilne tudi nekatere negativne težnje, med njimi nedvomno čedalje večja medsebojna zadolženost podjetij. Obveznosti do poslovnih partnerjev in družbenopolitičnih skupnosti so tako znašale v prvih osmih mesecih minulega leta milijardo dinarjev, do konca oktobra pa so porasle še za 90 milijonov dinarjev. Tako je čedalje več delovnih organizacij, ki za več kot mesec dni kasnijo z izplačili osebnih dohodkov. Med temi organizacijami so tudi nekatera velika podjetja, denimo „Energoinvest", „Mašinoproizvod", „Gradjevinar" in druga, ki skupno zaposlujejo več kot 25.000 delavcev. Zavoljo teh razmer je uresničevanje stabilizacijskih ukrepov v sleherni delovni organizaciji, kot je to poudarjeno v akcijskem programu mestne konference sarajevskih sindikatov, eden najpomembnejših pogojev, da bi se izboljšale razmere v gospodarstvu, s tem pa tudi ekonomski in socialni položaj velikega števila zaposlenih.

Kako se bomo v prihodnje dogovarjali

Kaj so in kaj bodo republike zapisale v svoje ustave o medrepubliškem sodelovanju

Odkar smo se srečali s prvimi „kratkimi stiki" v procesu dogovarjanja med našimi republikami in pokrajinami o posameznem kočljivem vprašanju, je postalo jasno, da se bo slej ko prej treba dogovoriti tudi o metodah in načinu dogovarjanja, če se želimo izogniti vsaj nesporazumom metodološke narave.

Takšen dogovor o metodoloških vidikih sodelovanja med udeleženci dogovorov so tako v minulem letu sklenili predstavniki republiških in pokrajinskih skupščin na sestanku v Sarajevu.

Predmet medrepubliškega sodelovanja, je rečeno v sklepih, ki so jih sprejeli, so lahko vsa vprašanja skupnega interesa za vse ali več republik in pokrajin, tudi takšna, ki so sicer v pristojnosti republik in pokrajin. Konkretna vprašanja, glede katerih bo bilo sedaj potrebno medrepubliško sodelovanje, pa zadevajo spremembe republiških ustav, izdelavo zakonodajnega programa itd. Na vsakem medrepubliškem sestanku bodo določali vprašanja, ki so pomembna za nadaljnji medrepubliški dogovor. Za sedaj ni potrebe po ustanovitvi posebnega skupnega organa za takšno sodelovanje. Za organiziranje medrepubliških sestankov bodo skrbela predsedstva republiških in pokrajinskih skupščin. V sklepih so poudarili tudi potrebo, naj bi republike in pokrajine vpisale v svoje ustave posebne odločbe o medrepubliškem sodelovanju. V ustave bi bilo potrebno vnesti tudi odločbo, da postanejo dogovorjeni sklepi o identičnem urejanju, normiranju in izvajanju posameznih ukrepov pravnomočni šele, ko jih sprejmejo pristojni organi vsake republike in pokrajine.

Da je treba doseči soglasje vseh za skupno odločitev, je torej že jasno: ni pa še jasno, kdo je dolžan takšno soglasje dati. Sodeč po razpravah o nadaljnjem razvoju ustavnega sistema, so mnenja o tem pomembnem vprašanju še vedno dokaj pestra. Na Hrvaškem je vprašanje soglasnosti predvideno v predlogu 30. amandmaja, ki pravi, da v odnosih, o katerih zvezna skupščina odloča na osnovi usklajenih stališč republik in pokrajin, stališče Hrvaške določa sabor, v odnosih, o katerih odloča ZIS, pa republiški izvršni svet. V Makedoniji pa morajo biti stališča, ki jih predlagajo za oblikovanje skupne jugoslovanske politike, stališča tistega, ki je nosilec suverenosti republike, to pa je sobranje. V Sloveniji bi morala soglasnost za vprašanja, o katerih odloča federacija, morda priti na predsedstva skupščine, medtem ko v Srbiji o tem še niso razpravljali.

Pogledi o metodah dogovarjanja v Jugoslaviji in o tem, kdo sme o posameznih skupnih problemih kaj reči, so torej še dokaj različni. Kljub temu pa je mogoče reči, da tudi takšni, kakršni so, izpričujejo začetek praktičnega uveljavljanja novih ustavnih amandmajev, ki so končno le zamenjali administrativno nadrejenost zveze v notranjepolitičnih odnosih Jugoslavije z demokratičnim in samoupravnim dogovorom republik.

V. B.

TE DNI SO REKLI

Član sekretariata predsedstva ZKJ STANE DOLANC v razgovoru s političnim aktivom Koprivnice (SR Hrvatska):

„Menim, da moramo zavrniti tisto, kar so včasih oznanjali kot linijo Zveze komunistov – namreč, da naj se komunisti ukvarjajo samo z idejnimi, teoretičnimi in ne vem kakšnimi vprašanji in da so vprašanja, ki zadevajo proizvodnjo, sistem in samoupravljanje stvar uprav tovarn, organov upravljanja, občinskih skupščin itd.

To ni točno! Komunisti in ZKJ smo odgovorni za družbeni razvoj naše države in ZKJ ima pravico in dolžnost, da se ukvarja z vsemi družbenimi vprašanji in procesi, ki potekajo v tej naši družbi – od proizvodnih do političnih, kulturnih in drugih procesov.

Če bomo našo organizacijo postavili tako, bo članstvo ZK zelo hitro začutilo potrebo po sodelovanju v političnem življenju

Zvezni sekretar za finance JANKO SMOLE v intervjuju za NIN:

„Novi tečaj dinarja je lahko realen samo pod pogojem, da zadržimo ekonomsko fronto, ki smo jo utrjevali v drugem polletju minulega leta, do nedavne zamrznitve cen. Če pa bodo fronto ponovno spodkopale različne oblike izvengospodarske porabe in ponovno naraščanje osebnih dohodkov, potem bo omenjena fronta ponovno postala nerealna. Tečaj dinarja je demarkacijska linija, torej fronta. Če bo ta fronta napadena iz ozadja z neregularnimi postopki, potem se bomo ponovno morali umikati."

Profesor ljubljanske ekonomske fakultete dr. FRANCE ČERNE v „Ekonomski politiki":

„Posplošeno mnenje, da visoko naraščanje osebnih dohodkov ogroža akumulacijo in investiranje, ni povsem točno, ker redistribucijski mehanizem deluje tako, da se delež investij v družbenem proizvodu celo povečuje. Čeprav se je delež akumulacije v podjetjih v primarni delitvi znižal z 19 na 13 %–14 % v zadnjih nekaj letih – ali nekaj manj zaradi povečanja deleža amortizacije – in kljub dejstvu, da so se osebni dohodki v letu 1971 povečali za približno 22 % ali pa celo za nekaj več, je bil delež osebne porabe v družbeni produktivnosti precej ustaljen, ali pa celo nižji (kakih 55 %), delež bruto investicij pa se je povečal na približno 38 % ali pa celo morda na 40 %.

Zaradi vsega tega menim, da za inflacijo ali nelikvidnost ne more biti v prvi vrsti odgovoren neposredni proizvajalec s svojim dohodkom, saj lahko le malo vpliva na ekonomsko politiko. Če bomo samo njemu odvzeli možnost boljšega življenja na podlagi lastnega dela, potem se lahko zgodi, da se bo tudi neposredni proizvajalec pojavil na ulici ali pa da bo odšel na delo v „izkoriščevalski" kapitalistični sistem."

Kje je meja?

Čeprav smo tujini dolžni približno 2,2 milijarde dolarjev, del strokovnjakov še vedno meni, da ni vzroka za preveliko zaskrbljenost. Zadolženost se namreč ne meri z višino dolga, temveč z razmerjem celotnega deviznega preliva in prispelimi obveznostmi, ki jih je potrebno odplačati. Če letos obveznosti ne presegajo 17 % skupnega deviznega priliva, je to razmerje še vedno ugodno.

Pred zadnjo devalvacijo smo bili na tej zadnji meji, devalvacija pa je sedanje bilance pokvarila, tako da je naš dolg tujini avtomatično narastel za 4,75 milijarde dinarjev. Nova računice kažejo, da bodo naša odplačila v letošnjem letu dosegla 24 % deviznega priliva!

Kakšen davčni sistem?

Za letos ostanemo pri starem davčnem sistemu ● Od novega davčnega sistema veliko pričakujemo — predvsem to, da bo podrejen naši ekonomski in socialni politiki

Vse kaže, da bo leto 1972 šele leto pripravljanja korenitejših sistemskih sprememb na področju davčne politike. V veljavi bo namreč še vedno star, sicer nekoliko spremenjen davčni sistem. V sistemu obdavčevanja skupnega dohodka občanov se ni in se ne bo spremenilo nič

bistvenega razen to, da so davčno osnovo zaradi gibanja življenjskih stroškov ponekod pomaknili nekoliko navzgor, še najbolj na tistih področjih države, kjer je življenje cenejše. V Sloveniji ne! Zvezna administracija pa pripravlja zakon, s pomočjo katerega naj bi usklajevali republiške in pokrajinske zakonske norme.

Od novega davčnega sistema precej pričakujemo, predvsem pa to, da bo podrejen ekonomski politiki – torej ne samo potrošnji – in da bo s pomočjo različnih davčnih stopenj omogočil uskladitev pogojev gospodarjenja; nadalje, da bo usmerjal dohodek in zbiral rento in druge oblike ekstra dohodkov, hkrati pa tudi to, da bo zmanjševal socialne razlike in preprečeval bogatenje na račun tujega dela. Prav zato, ker naj bi imela davčna politika takšne cilje in ker le-ta predstavlja enega bistvenih instrumentov na tržišču, bodo morale biti nove sindikalne rešitve usklajene v vsej državi, kar pomeni brez prevelikih razlik.

Do tega cilja pa je še daleč. Kot je znano, v drugih republikah še niso razpravljali o vzrokih socialnih razlik, sprejeli pa tudi še niso zakonov o družbenem usmerjanju delitve osebnih dohodkov, marveč so jih ponekod zamrznili. Tako živimo v razmerah zamrznjenih cen in relativno nekontroliranega naraščanja osebnih dohodkov, ki ga obdavčujejo ostreje na tistih področjih Jugoslavije, kjer so življenjski stroški višji. To pa pomeni, da večina Jugoslavije še naprej porabi več, kot zasluži, kar lahko inflacijo samo pospešuje, ne pa zavira.

V. B.

NEPRIJETNE NAPOVEDI

Prvi rezultati kontrole zamrznjenih cen so bili ohrabrujoči, vendar pa so se že po nekaj dneh razmere začele spreminjati. Gospodarske organizacije vedno bolj pogosto zahtevajo „pojasnila", ki pa niso nič drugega kot posredne zahteve za spremembe cen posameznih proizvodov. Tem zahtevam sledijo opozorila, ki najavljajo pomanjkanje predvsem osnovnih prehrambenih artiklov. Toda ponudba mleka v vseh večjih potrošniških centrih ne more zadovoljiti povpraševanja. Obetajo se tudi težave v preskrbi s sadjem in zelenjavo. Gospodarstveniki opozarjajo, da lahko že v januarju pride do pomanjkanja gorilnih olj in drugih naftnih derivatov. Na začetku spomladi pa pričakujejo tudi pomanjkanje bencina.

PO STAREM?

Na zasedanju skupščine Črne gore je izzval burno razpravo zakon o začasnem usmerjevanju delitve osebnih dohodkov in sredstev skupne porabe, ki je bil sprejet po hitrem postopku. V prvih devetih mesecih lani so se osebni dohodki dvignili za 30 % v primerjavi z istim obdobjem leta 1970, medtem ko so se nominalni osebni dohodki dvignili za kakih 22 % na zaposlenega. Če se bo ta težnja nadaljevala tudi v letu 1972, je gotovo, da bo gibanje osebnih dohodkov glavni dejavnik gospodarske nestabilnosti.

Zakon, ki so ga sprejeli, zagotavlja, da bi lahko bili letos nominalni osebni dohodki na zaposlenega večji za 15 % do 16 %. Osebni dohodki v posameznih delovnih organizacijah pa niso enaki, zato lahko delovne organizacije, ki imajo poprečje pod 1.245 din, izplačujejo osebne dohodke na podlagi rezultatov dela in v skladu s svojimi splošnimi akti. Vse to praktično pomeni, da v Črni gori niso zamrznili osebnih dohodkov, ker so le-ti zelo nizki.

PIK

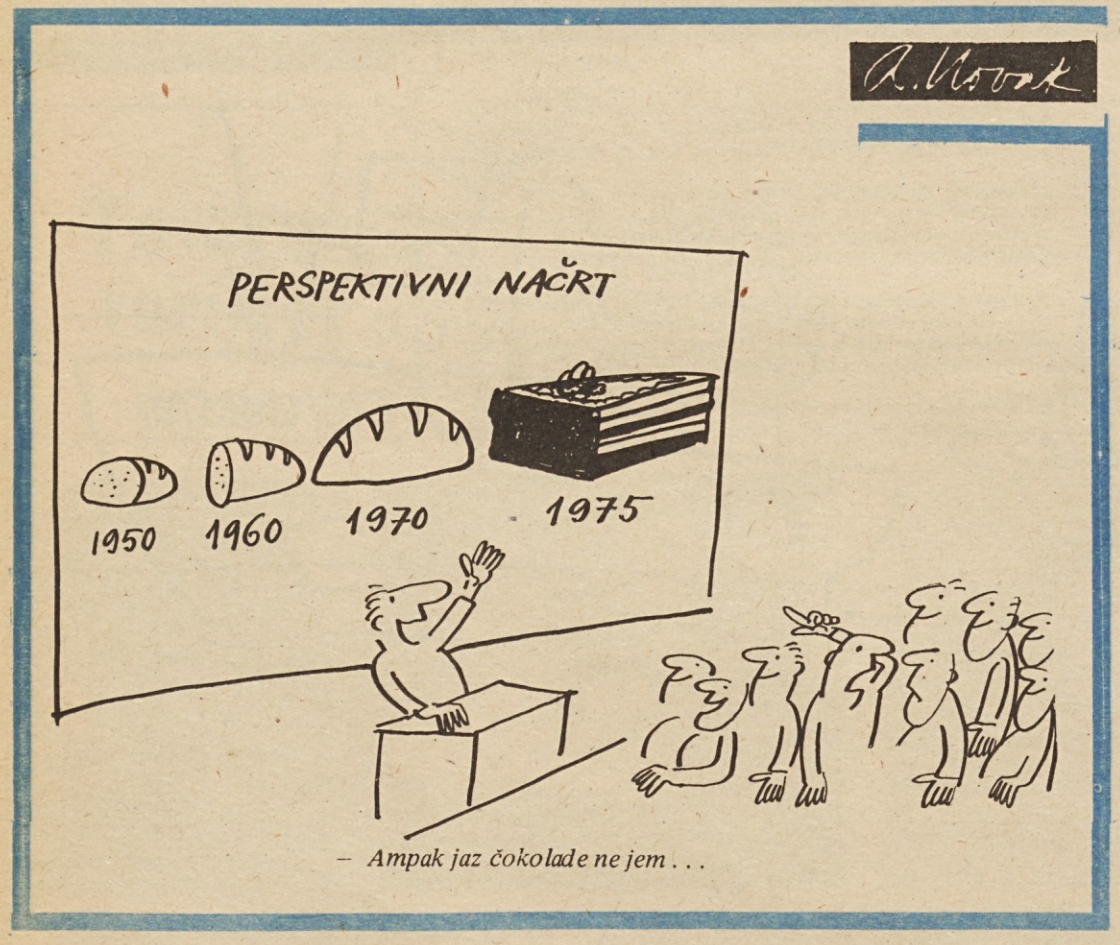

– *Ampak jaz čokolade ne jem . . .*

V SRBIJI RAZMIŠLJAJO

Vsaka tovarna — učilnica

Republiki Srbiji bo do leta 1975 potrebno 78.600 visokokvalificiranih strokovnjakov: 18.000 inženirjev, 17.000 ekonomistov, 11.500 pravnikov, 11.000 profesorjev, 38.000 ljudi z višjo izobrazbo, 400.000 s srednjo in 290.000 visokokvalificiranih delavcev. Zastavlja pa se vprašanje, kako toliko ljudi strokovno usposobiti? Šole v Srbiji tej nalogi ne bodo kos, zato pa so v proizvodnji še velike rezerve, kajti vsak zaposleni naj bi si izpopolnil svoje znanje.

Sindikati že od nekdaj vztrajajo, da vsepovsod, kjer je potrebno, odprejo večerne šole za odrasle, posebne oddelke pri osnovnih in srednjih šolah, gimnazijah in fakultetah, različne tečaje in seminarje. Sindikati se tudi zavzemajo, da bi razširili prakso nekaterih kolektivov, ki vsem tistim, ki študirajo, pomagajo s tem, da jim skrajšujejo delovni čas, zagotavljajo dopust za polaganje izpitov, drugim spet kupujejo šolske pripomočke. Ta velika akcija bo zahtevala mnogo sredstev, ki jih nameravajo izločiti iz skladov za izobraževanje pri izobraževalnih skupnostih. Znatna sredstva pa naj bi prispevali delovni kolektivi.

PODOBE NAŠEGA ČASA

DELAVSKI RAZRED

– Tovarišice in tovariši, ali lahko začnemo?

Komisija splošno prikima.

– Dnevni red poznate, ena sama točka je: odkrita konfrontacija z realnostjo naše kadrovske politike, saj ima ignoriranje ali toleriranje negativnih pojavov in teženj na tem področju vedno težke posledice. Otresti se moramo še zadnjih ostankov grobega in bolj prefinjenega kadrovskega manipuliranja, z usposobljanjem omogočati kadrovanje delavcev v različne organe in vodstva, s pravo mero postopoma pomlajevati vse naše strukture, v kadrovanju najdosledneje izvajati principe javnosti, množičnosti in kolektivnosti itd. Kdo želi besedo? Prosim, Peter!

– Vse lepo in prav, Štefan! Kar si povedal, lepo zveni, ampak najprej se moramo natančno dogovoriti, kaj je to „delavski razred". Saj sam veš, kako je: če kje kaj zaškriplje ali pa je treba koga poučiti, imamo vsi polna usta delavskega razreda, ko pa se stvari konkretno rešujejo, se predlaga in voli vedno ene in iste preverjene kadre. Z delavskim razredom se vse preveč manipulira. Zato mislim, da si moramo tudi v tej zvezi natočiti čistega vina.

– Jaz pa mislim, Peter, reče Štefan, – da ne smemo preveč filozofirati, sicer ne bomo nikamor prišli. Za takšne stvari, kot jih ti predlagaš, imamo simpozije, ne pa našo komisijo. Razen tega sta ta problem dala ad acta že Marx in Lenin; le zakaj bi si še mi ob njem post festum razbijali glavo, prmej?! Zato predlagam, da najprej pogledamo kadrovsko situacijo, nato pa se pogovorimo za ustrezne kadrovske premike. Ima kdo kakšen drug predlog? No, Miha!

– Načelno le moramo več vedeti o tem, tovariš predsednik, kot vemo zdaj. Ne zapri še diskusije, sicer bo na terenu zmešnjava. Odkrito povej, kako je treba začrtano linijo akcijsko realizirati. Saj veš, kakšna je situacija! Ti nam že lahko pridigaš, češ da ne morejo na položaje priti birokrati, pa tehnokrati, pa malomeščani, pa ultralevi, pa ultradesni, ti lahko. Toda zagrabi vraga za roge, odkrij ga, ko je pa tako dobro zamaskiran z našim delavskim razredom na jeziku. Zato te prosim, da nam kar naravnost poveš, kakšno politiko se bomo šli. Ali se je treba opreti na progresivne sile ustvarjalnega znanja in neklonljive volje – to pa je tisto, kar že je – ali pa iskati res prave delavce?

– Vidiš, Štefan, pa smo spet tam! Vzklikne Peter. – Kaj je delavski razred?

– Tovariši, lepo umirjeno, nikar drug čez drugega! No, saj tudi jaz mislim, da se je treba pogovoriti o vsakem odprtem problemu, ki je na dnevnem redu, predno se gre v konkretno akcijo. Ampak res ne zraven preveč filozofirati, prosim vas, sicer ne bomo nikamor prišli! Tudi ozko ne smemo gledati na delavski razred. Mislim, da gre v naših razmerah za relativno kompleksen in celovit problem. Mislim tudi, da vsi vemo, kaj je delavski razred, le povedati, to je nekoliko bolj težko, ne!?

– Ja, res je! se zgane komisija.

– No, pa začnimo od vsega začetka, od našega delovnega človeka! odloči predsodujoči. – Kdo je pri nas delovni človek? Kaj naj rečem o tej temi?

– Delovni človek je človek, ki dela! zdeklamira nekdo navdušeno.

– To že, to že! prikima predsedujoči pokroviteljsko. – Toda kaj naš delovni človek dela, to je vprašanje. Ni dovolj, da človek le dela. Veliko ljudi dela, ampak delati je treba koristne stvari, če problem prav razumem, ne, šele potem si lahko delovni človek. Vsaj jaz tako mislim; če ni prav, me pa popravite, prosim, beseda ni konj!

– Delovni človek je človek, ki fizično dela! zagrmi Peter zmagoslavno in s samovšečnim pogledom ošine komisijo.

– Kaj pa inženirji? ponagaja predsedujoči. Komisija se globoko zamisli.

– Jaz sem nekje bral, se ojunači nekdo, – da se tehnične inteligence že ne sme zapostavljati. Tudi zdravniki so zelo koristni.

Predsedujoči ne oporeka. Kako bi: še vedno ga pesti prehlad. Zato pa podstavi novo teoretsko mino: – Kaj pa strokovni personal, ki se valja po inštitutih in različnih upravnih organih?

Komisiji se posveti: – Birokracija! odloči Peter. Vsi prikimajo.

– Kot vidim, se strinjate z osnovnimi kriteriji in smo že blizu rešitve. Želi kdo povzeti bistvo iznesenih predlogov, preden gremo naprej? Ja, prosim! Tisti tovariš v kotu je prvi dvignil roko. Ne poznam vas . . .

– Jaz sem pa Jaka, ja. Ne vem, kako sem zašel sem, oprostite. Iskal sem Milana, kurirja, ja, da bi šla na dva deci, če bi imel čas, pa ste na hitro zaprli vrata in se tako zagnali v stvar, da nisem mogel več ven. Potem pa me je začela stvar še kar zanimati in sem si tudi zapisal, kaj ste rekli, da bi lahko tudi drugim delavcem povedal, kaj mislite, da so. Takole sem zapisal: „Delovni človek je človek, ki ne sme biti zapostavljen in mora fizično in koristno delati. Delovni človek se tudi ne sme valjati po institutih in različnih upravnih organih. Tam se lahko valja le birokracija". Sem prav zapisal?

– Kako neki ste prišli mimo vratarja? vpraša predsedujoči človeka v kotu vznemirjeno in v zadregi.

VINKO BLATNIK

S kladivom...

Že vrsto let drug drugega prepričujemo, da veljajo naši zakoni in predpisi za vse. Nihče ni in ne more biti izjema. V praksi pa se vedemo ravno drugače; zelo radi iščemo luknje v odlokih in uredbah in včasih jih znamo kar spretno izigrati, pri tem pa niti ne pomislimo na to, da samim sebi pišemo kaj slabo spričevalo naše pripravljenosti ravnati tako, kot je treba ravnati. Navadno gre pri izigravanju predpisov za vse vrste okoriščanja, tudi osebnega, in če smo premalo odločni pri preprečevanju teh pojavov, moramo sami sebi pripisati odgovornost za to.

V Zasavju so se zadnji čas razpasli pojavi utaje prometnega davka pri raznih nakupih, in še posebej pri raznih vrstah gradbenega materiala. Graditev zasebnih stanovanjskih hiš je dejansko iz dneva v dan dražja. Zato si nekateri graditelji na vso moč prizadevajo najti izhod iz tega. Lani je bilo teh primerov neporavnanja prometnega davka pri nakupu gradbenega materiala precej in vseh bržkone ne bo mogoče nikoli ugotoviti. Nekaj primerov pa je znanih. Žalostno pri tem je seveda to, da so si utajo tega davka privoščili vodstveni delavci in oškodovali družbeno skupnost za okrog 58.000 din. Niso važna imena, pomembno je to, da si tega niso privoščili fizični delavci, ki bi morda bili bolj upravičeni do takih ali podobnih olajšav, seveda če bi bile priznane, pač pa ljudje, katerih osebni dohodki niso ravno majhni. Sicer pa v Zasavju še pravijo, da delavci niti ne bi uspeli zaobiti predpisa o plačilu prometnega davka za nakup gradbenega materiala, četudi bi to želeli, kajti podjetja bi jim tega ne dovolila. Upravičeno pa se je treba vprašati, zakaj so delovni kolektivi dovolili to nekaterim graditeljem? Če je šlo pri tem za ohranitev „dobrih zvez" ali za poslovno sodelovanje, je seveda tak način dvakrat napačen in trikrat škodljiv, ker se pri ljudeh poraja občutek, da si nekateri lahko dovolijo vse, drugi pa ničesar. Skrajni čas je, da stopimo na prste tudi takemu ravnanju in takšnemu izigravanju predpisov, mar ne . . .?

-m-

... po prstih

POČITNICE

Še šest dni . . ., še pet . . ., še štiri . . ., še . . .

Rad bi poznal šolarja, ki ne šteje dni do počitnic. Pa naj bo to Jaka iz najbolj oddaljene podružnične šole, ki je v hribih, ali pa Irenca iz najboljše ljubljanske šole. Vsi se veselijo, vsi komaj čakajo na počitnice. Že dolgo prej se vsi njihovi pogovori vrte okrog prostih dni smučanja, drsanja, izletov in kdo ve še vse okrog česa. Saj časa bo dovolj.

Polde, Jelka in Marjan imajo do šole dobro uro hoda. Pozimi, ko je veliko snega, pa še nekaj več. Dolga je pot in dolgočasna, saj so jo premerili že ne vem kolikokrat. Vsak dan pa tudi ni toliko novega, da bi se lahko vso pot pogovarjali o tem. Ko pa se bližajo počitnice . . .

„Fant . . ., ta presneti sneg. Poglejte, okrog šole ga skoraj ni več."

„Kaj jokaš, Polde, no! Pri nas ga ne bo tako hitro vzelo. Do spomladi ga bo dovolj."

„Ampak, fanta, tisto pa drži, kaj ne? Večjo skakalnico bomo naredili. Vsaj tako za petnajst metrov."

„Že, če boš ti res ‚dilce' posodil."

„Brez skrbi! Vsi bomo skakali. Bosta že videla. Asi bomo postali. Še v Planico bomo šli skakat."

Irenca in Slavica sta iz mesta. V isti razred hodita in prav tako štejeta dneve do počitnic.

„Krasno, da je za matematiko bolna in da je ravno zadnja ura. Čuj, Slava, greva malo „firbcat" po trgovinah."

„Prima, saj se že dolgo pripravljam. Veš, moja garderoba je na psu. Za smučanje nimam kaj obleči. Le kako naj grem v Kranjsko goro smučat v tistih starih cunjah."

„Potem greš res v Kranjsko goro? Jaz pa še sploh ne vem, kam gremo. Sicer pa, kaj bi hodila po trgovinah. Saj nič modernega nimajo. Veš, papa je obljubil, da gremo v soboto v Gradec. Drago je res tam, ampak prima, ti rečem. Pa kaj, saj ima naš stari devizni račun."

„Blagor ti! Moja mami pa pravi, da je zame, ki še nič ne zaslužim, kar dobro, kar pri nas prodajajo. In kje boš potem ti smučala? "

„Pri nas pa papa ne more odločiti ali bi šli v Italijo ali pa v Avstrijo. Ni se menda še zmenil s kolegi iz službe."

Irenca in Slavica in Polde, Jaka in Marjan hodijo v šolo. In vsi se veselijo počitnic. Vsi kujejo načrte za proste dni, le da ne vsi enakih.

A. AGNIČ

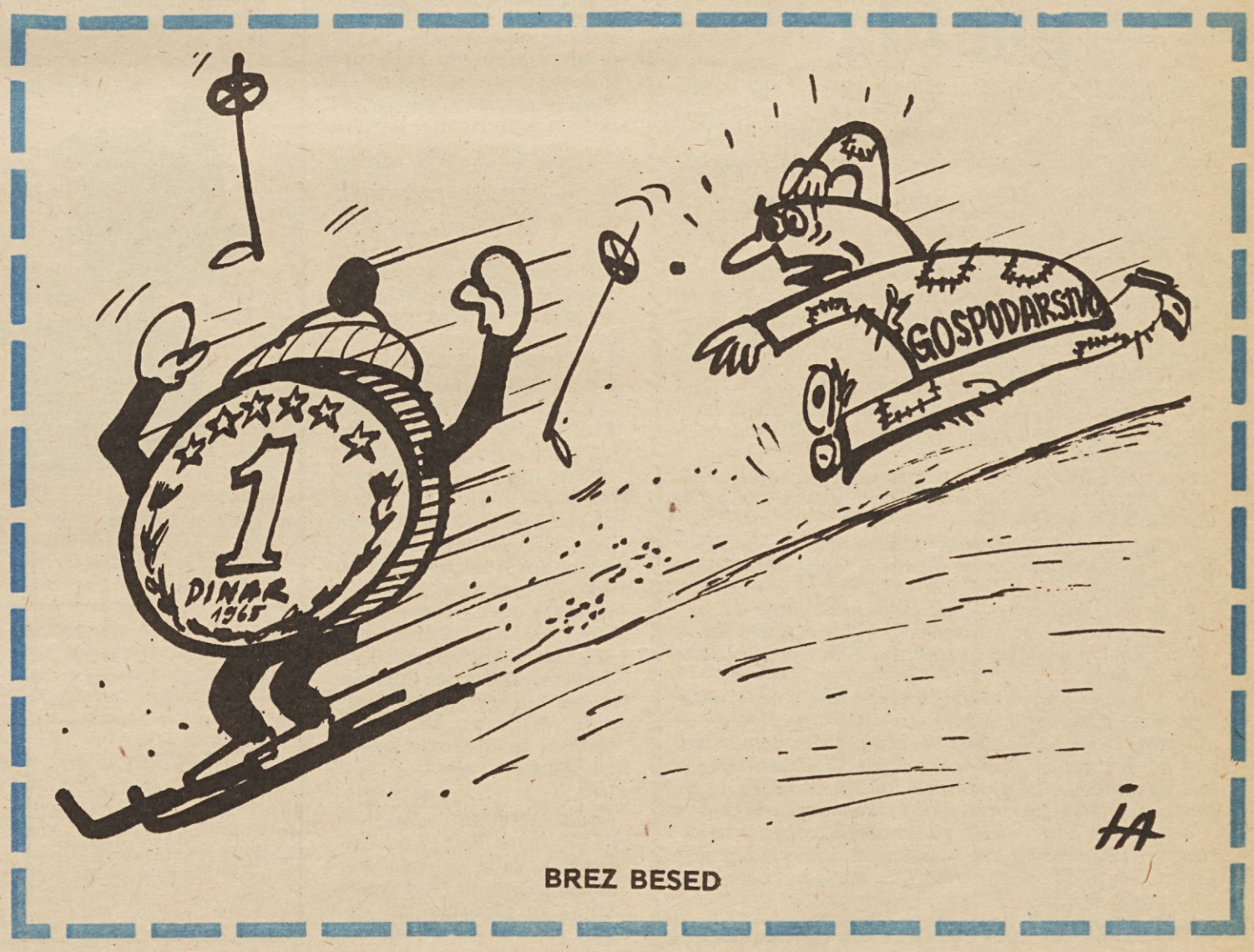

BREZ BESED

Mimo izložbenih oken in želja v mestni vrvež

Kdaj nazaj?

Zaposlovanje naših delavcev v tujini, ki še pred nekaj leti ni imelo kakšnega večjega pomena, je v obdobju zadnjih nekaj let preraslo v enega najpomembnejših ekonomskih, političnih in socialnih problemov tako v Sloveniji kot tudi v celotni Jugoslaviji. Druge republike imajo še veliko nezaposlenih, predvsem nekvalificirane delovne sile, kar vsaj delno opravičuje precejšnje izseljevanje delavcev, v Sloveniji pa čutimo že pomanjkanje delovnih moči, ki se bo v prihodnje nedvomno še stopnjevalo. To pomeni, da moramo zaposlovanje v tujini zavirati in skrbeti za vračanje naših delavcev v domovino. S tem ne mislimo reči, da bo postalo zaposlovanje v tujini v prihodnje manj pomembno ali da ga je treba zavirati z administrativnimi ukrepi. Gre za to, da moramo izoblikovati do zaposlovanja v tujini jasno in čvrsto politiko ter s številnimi medsebojno usklajenimi ukrepi vseh zainteresiranih dejavnikov pozitivno vplivati na njegove tokove.

To pa ne bo lahka naloga, saj so postala z devalvacijo dinarja delovna mesta, ki naj bi jih zasedli zdomci po vrnitvi v domovino, še manj vabljiva. Tako je anketa inštituta za biografijo zagrebške univerze med delavci, zaposlenimi v Nemčiji, pokazala, da ob vrnitvi niso zadovoljni z vsakim delovnim mestom, temveč iščejo dohodek, kakršnega naše gospodarstvo na sedanji stopnji razvoja še ne nudi. Samo 14 % anketiranih v Nemčiji ustvarja mesečni dohodek, ki je nižji od 2000 dinarjev, medtem ko vsi drugi zaslužijo več. Poprečni dohodek znaša okrog 3300 dinarjev, pri ženah 2200 dinarjev, medtem ko je bil na primer mesečni dohodek zaposlenih v Hrvatski dvainpolkrat nižji kot zaslužek delavcev v inozemstvu. Če k temu dodamo še učinek devalvacije dinarja oziroma revalvacije marke, privatni kliring in popust s plačevanjem v devizah, tedaj je položaj zaposlenih v tujini še ugodnejši v primerjavi z zaposlenimi v naši državi. Prav te razlike glede višine dohodka kot tudi nestabilne gospodarske razmere, povzročene z inflacijo, so glavne ovire za množično vrnitev naših delavcev v domovino. Anketa je namreč pokazala, da bi se delavci vrnili v državo, če bi lahko zaslužili med 1500 in 2500 dinarji. V sedanjih razmerah pa se raje odločajo za nadaljevanje bivanja v Nemčiji.

V Sloveniji sicer še nimamo pri roki nobene analize o gospodarski škodi zaradi odliva kvalificiranih delavcev in strokovnjakov na delo v tujino, zato pa smo na 3. seji konference ZKS opredelili pota za njihovo vrnitev. Tako je konferenca sodila, da so možnosti za uspešno urejanje tega problema predvsem v naših vsestranskih prizadevanjih za povečanje družbene produktivnosti dela in realnih osebnih dohodkov. Le tako je mogoče postopno zmanjšati sedanje občutne razlike med osebnimi dohodki oziroma osebno potrošnjo pri nas in v ekonomsko razvitejših deželah, torej tiste razlike, ki so zdaj glavni vzrok za velik odliv delavcev v tujino.

Upajmo, da si tega spoznanja ne bomo zataknili za klobuk!

V. B.

V GRADISOVI POSLOVNI ENOTI NA JESENICAH

Za novo leto nova menza

Poleg tega da Gradisova poslovna enota na Jesenicah zares dobro gospodari, sodi namreč med najuspešnejše enote velikega gradbenega podjetja, si samoupravni organi že vseskozi uspešno prizadevajo, da bi bilo za zaposlene kar najbolje preskrbljeno. V vseh pogledih. Tudi v tistih, ki se zde mnogim nepomembni, v resnici pa še kako vplivajo na delavčevo razpoloženje in njegov odnos do napornega dela.

Gradisova poslovna enota na Jesenicah šteje nekaj več kot 500 zaposlenih.

Medtem ko številne delovne organizacije v Sloveniji iz leta v leto manj zavzeto skrbijo na primer za prehrano svojih zaposlenih, nekatere so se spozabile celo tako daleč, da so obrate svoje družbene prehrane pozaprle, so se na Jesenicah odločili, da sicer staro menzo podro, toda namesto nje zgrade novo. Tako, ki bo v slehernem pogledu zadovoljevala potrebe delavcev po okusni, redni in ceneni prehrani.

„Gradnjo nove menze smo imeli že dolgo časa v načrtu . . .“, nam je pripovedoval FRANC VOVK, direktor Gradisa na Jesenicah. „Res je sicer, da nismo brez menze, toda menili smo, da moramo že davno odslužene prostore v baraki nadomestiti z novimi. Zakaj ne bi nudili prizadevnim delavcem to, kar jim gre, kar smo jim pravzaprav, če ne drugače, pa moralno dolžni oskrbeti. Sicer pa, kako naj bi človek uspešno in z veseljem trdo delal na prostem iz leta v leto, če nima možnosti, da bi v redu poskrbel za svoj želodec? “

K direktorjevim besedam naj dodamo še to, da na Jesenicah na splošno ni poskrbljeno za prehrano ljudi s povprečnimi osebnimi dohodki. Ni sampostrežnih restavracij, ni objektov družbene prehrane. Pa čeprav gre za eno izmed naših najizrazitejših industrijskih mest. Čeprav tako radi govorimo o skrbi za človeka, o skrbi za njegov osnovni življenjski standard.

Torej, jeseniški gradisovci so dobili za novo leto 1972 novo menzo. Zares lepo novoletno darilo. Lepo in dragoceno, da ne bi moglo biti bolj.

Menza, ki smo si jo ogledali tik pred otvoritvijo, je popolnoma nova. Nova je stavba, novo je vse, kar je v njej. S kuhinjo, ki je skoraj v celoti opremljena s kvalitetnimi izdelki ljubljanskega podjetja Igo, bi lahko bil zadovoljen vsak hotel, vsaka bolnišnica.

„V novi menzi, ki jo bomo te dni predali svojemu namenu, bomo lahko hkrati servirali blizu 125 obrokov, medtem ko bo njena kapaciteta približno trikrat večja. V njej se bo lahko hranilo 350 ljudi, kar ustreza našim potrebam . . .“, je nadaljeval direktor Franc Vovk. „V menzi bodo na voljo trije obroki dnevno: zajtrk, kosilo in večerja. Cene bodo zmerne oziroma, kar je za nas bistvenega pomena: kvalitetna hrana bo dostopna vsem našim delavcem. Zajtrk bo veljal dinar, kosilo šest, večerja pa štiri dinarje. Skratka, za tri obroke dnevno bo potrebno odšteti le desetaka . . .“

Na novo menzo so na Jesenicah upravičeno ponosni. Škoda le, da se v minulih praznicnih dneh niso mogli pohvaliti s čim podobnim tudi drugod. Zares škoda, da marsikje, kjer bi imeli prav tako možnost poskrbeti za novo menzo in bi s tem omogočili svojim ljudem srečnejše vsakdanje življenje, na te stvari pozabljajo.

Morda zato, ker imajo raje konec meseca za spoznanje debelejše kuverte? Morda . . .

Družine brez gnezda

Stanovanjski problem je v Ljubljani izredno pereč. Lahko bi celo zapisali, da iz leta v leto bolj. Cena kvadratnega metra stanovanjske površine noro narašča, prav tako pa število tistih, ki bi potrebovali stanovanje, pa o njem lahko zaenkrat le premišljujejo.

V Ljubljani bi trenutno potrebovali kakih 10.000 novih stanovanj. Če bi jih recimo dobili, bi z njimi rešili le najnujnejše primere. Zares samo najbolj pereče.

In koliko novih stanovanj bi potrebovali, če bi na primer želeli živeti prav vsi Ljubljančani tako kot ljudje? Verjetno več deset tisoč. Sicer pa, taka in podobna razmišljanja sploh niso več resna. Vsaj danes ne, ko ne moremo pomagati niti najhujšim revežem.

V Ljubljani smo še nedavno računali, da bomo letno zgradili 2700 do 3000 stanovanjskih enot. Da, tako smo računali. In kakšna je realizacija? Kolikšen odstotek svojih načrtov smo uresničili?

Leta 1968 smo zgradili 2352 stanovanj, leto dni pozneje 1794, minulo leto 1473 in letos v prvem polletju komaj 773 stanovanj.

Takšna je torej stanovanjska bilanca na področju Ljubljane. Vsako leto manj novih stanovanj, vsako leto več družin brez gnezda.

In vzroki? Nedvomno je, da problemom nismo kos oziroma da je tistim, ki bi jim lahko bili, vse skupaj precej vseeno. Ključni problemi na področju stanovanjske politike ostajajo odprti.

Pa ni povsod tako kot v Ljubljani. Še zdaleč ne. V nekaterih slovenskih mestih rešujejo stanovanjski problem precej uspešneje. Dejali bi: bolj zavzeto, bolj pošteno. Zato so tudi cene novih stanovanj na primer v Kamniku, Celju, Mariboru in drugod precej nižje v primerjavi z ljubljanskimi. Pa čeprav gre za enako kvalitetna oziroma nekvalitetna stanovanja.

In kako bo jutri? Sodeč po dosedanji praksi: še slabše. Posebno, če bomo na tem področju še naprej le ribarili v kalnem, ne da bi začeli ukrepati, ne da bi nekaterim vsaj rahlo stopili na prste.

GORILNIKI Tik-Lamborghini

TIK
KOBARID

Gorilniki GO 3,5, GO 4 in GO 7 so namensko konstruirani za ugraditev v manjše kotle za centralno ogrevanje, generatorje toplega zraka, kuhinjske štedilnike, itd.
Moderni tehnično izpopolnjeni gorilnik daje vrsto prednosti uporabe kot:
— Delovanje brez šuma, kar daje možnost uporabe gorilnika v prostorih, kjer je ta lastnost posebno zaželjena.
— Mala dimenzija gorilnika omogoča minimalno uporabo razpoložljivega prostora.
— Popolno izgorevanje goriva, daje inštalaciji ekonomičnost in ne povzroča onesnaženje ozračja zaradi dimnih plinov.
— Avtomatska naprava zagotavlja pravilno delovanje gorilnika s pomočjo fotocelice in upravljanje gorilnika na daljavo s pomočjo sobnega in kotlovega termostata.

GO 3,5
GO 4
GO 7
GO 7,5

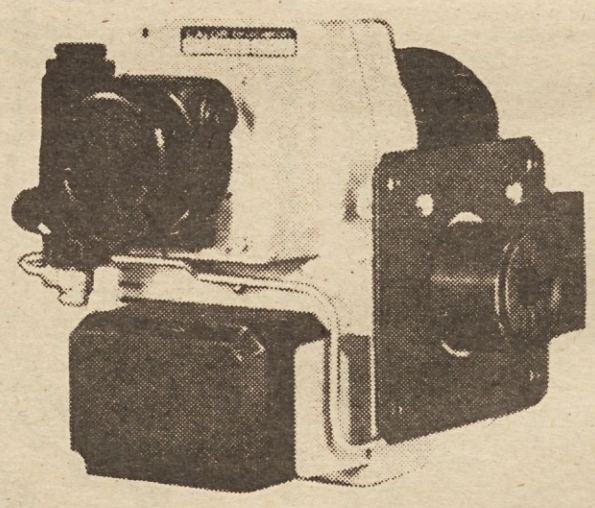

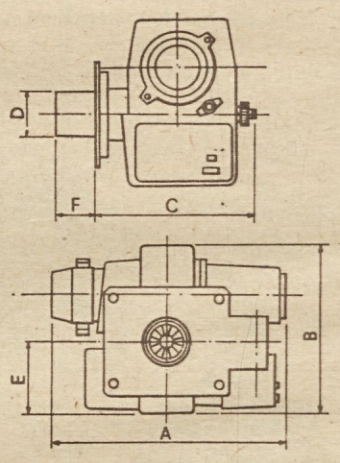

Tehnični podatki

Tip	Max. poraba goriva kg/h	Toplotna kapaciteta Kcal/h min	Toplotna kapaciteta Kcal/h max	Moč elektromotor. 220/50	Max. viskoz. goriva pri 20° C
GO 3,5	3,5	20 400	35 700	HP 0,125	1,6° E
GO 4	4	35400	40 800	HP 0,125	1,6° E
GO 7	7	40 800	71 400	HP 0,125	1,6° E
GO 7.5	7.5	71 400	76 500	—"—	—"—

Izmere v mm

Tip	A	B	C	D	E	F
GO 3,5	310	235	200	65	100	40
GO 4	310	235	215	65	100	40
GO 7	310	235	215	77	100	50
GO 7.5	—"—	—"—	—"—	—"—	—"—	—"—

● ŠTIRI VPRAŠANJA — ŠTIRJE ODGOVORI

BOLJ ODZIVNI

Odgovarja novi predsednik Zveze delavskih univerz Slovenije MARJAN LAH

VPRAŠANJE: Na skupščini Zveze delavskih univerz Slovenije lani novembra v Mariboru, ko so vas izvolili za novega predsednika zveze, ste med drugim dejali, da je potrebno ta čas posvetiti še posebno skrb rasti kvalitete kadrov, ki opravljajo izobraževalno delo na delavskih univerzah. To misel ste naglasili gotovo zato, ker sedanje stanje ne zadovoljuje. Kako mislite, da bi si družba za področje izobraževanja odraslih lahko organizirano, postopno, vendarle načrtno zagotovila vsestransko usposobljen kader, saj si na drugih področjih izobraževanja to že prizadeva.

ODGOVOR: Izvenšolsko izobraževanje prek delovnih univerz in izobraževalnih centrov je postalo ne le po političnih programskih dokumentih, ampak po zakonu v naši republiki sestavni del celotnega šolskega sistema. Da bi se v stvarnosti temu približali, je potrebno izpolniti določene, predvsem kadrovske pogoje. Strokovni kadri in predavatelji delavskih univerz si morajo pridobiti zahtevano izobrazbo (kolikor je nimajo), brez česar delavski univerzi ne bo priznana pravica do izobraževanja in brez česar ne bo mogla uveljaviti možnosti za verafikacijo programov, na podlagi katerih si absolventi lahko pridobijo spričevala o ustrezni strokovni usposobljenosti. Delavske univerze si bodo lahko priborile dejansko priznano vlogo ne le s formalno verifikacijo, ampak predvsem z resnično kvaliteto, ki je odvisna predvsem od strokovnih sodelavcev. Zato zveza išče oblike, vsebine in nosilce dopolnilnega izobraževanja za delavce delavskih univerz. Pri tem gre tudi za pridobivanje nove razsežnosti.

VPRAŠANJE: Na mariborski skupščini ste tudi dejali, da bi morali delavske univerze usposobiti, da bi čim hitreje reagirale na konkretne družbene potrebe, zlasti glede potreb strokovnega izobraževanja v delovnih organizacijah. In da naj bi to izobraževanje bilo tudi sredi tokov znanstveno-tehnične revolucije. Obseg tovrstnega izobraževanja doslej ni bil maj-

MARJAN LAH, novi predsednik Zveze delavskih univerz Slovenije, je po poklicu profesor germanistike, sicer pa je že dalj časa pomočnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo, in sicer za področje visokega šolstva in znanosti

hen, gre torej le za večjo mobilnost delavskih univerz glede konkretnih potreb in vsebine tega izobraževanja?

ODGOVOR: Proizvodne in druge družbene dejavnosti zahtevajo v našem času mnogo različnih novih profilov kadrov, strokovno znanje, ki se lahko prilagaja novim potrebam, in stalno dopolnjevanje znanja. Da bi lahko sledili v tehničnem pogledu razvitejšemu svetu, bo potrebno naglo spreminjati neugodno izobrazbeno strukturo delavcev. Ni dovolj, da zagotovimo le znanstveno elito, ampak spremembo miselnosti in izobrazbene strukture v celotni družbi. Potrebe po strokovnem usposobljavanju in izpopolnjevanju so ogromne in bomo morali nanje biti močno odzivni, če naj uveljavimo zamišljeno vlogo delavskih univerz.

VPRAŠANJE: Delavske univerze so tako rekoč edine naše izobraževalne ustanove, ki se organizirano lotevajo družbenega izobraževanja samoupravljavcev. Kaj bi morali storiti, da bi to izobraževanje bilo še bolj sredi revolucionarnih tokov in kot tako posredni mobilizator delovnih ljudi za akcijo?

ODGOVOR: Naj bo čim manj domatično, formalistično in „šolsko“ v slabem smislu, kolikor mogoče pa kvalitetno, povezano z živimi problemi in interesi ljudi, hkrati pa odprto za znanstvena, teoretična spoznanja in različne interese delavskega razreda. Služi naj temu, da se bodo delovni ljudje kot samoupravljavci laže pravilno v splošnem in posebnem interesu opredeljevali in odločili ter se upirali silam, ki jih hočejo zadržati v položaju mezdnih delavcev.

VPRAŠANJE: Ali menite, da so zainteresirane organizacije in posamezniki dovolj seznanjeni z možnostmi, ki jim jih že danes nudijo delavske univerze?

ODGOVOR: Domnevam, da niso. Prav gotovo so delavske univerze storile mnogo več, kot je javnosti v splošnem poznano. „Delavska enotnost“ lahko kot glasilo množice proizvajalcev mnogo stori za boljšo obveščenost, zato tudi v prihodnje računam z njeno podporo.

OD TEGA NIČ NIMAMO

Pravzaprav smo lahko veseli tega, da so se tudi delovne organizacije s področja kulturnih dejavnosti pokazale kot dobri in skrbni gospodarji. Ko je leta 1969 tudi zanje začel veljati zakon o obvezni amortizaciji, so marsikje pričakovali, da bo mogoče počasi le kaj pametnega storiti s tem denarjem. Znano je namreč, da s pičlimi sredstvi za vzdrževanje prostorov oziroma zgradb kulturnih zavodov ni bilo mogoče kaj prida popraviti, znano pa je tudi to, da smo novih stavb za kulturne potrebe občanov po vojni zgradili sila malo.

Leta 1969 so zavodi s področja kulture plačali v skladu z zakonom enkrat več amortizacije kot leto poprej, leta 1970 se je vsota skupne amortizacije povišala zopet za 86 %, koliko je je bilo v minulem letu, bodo povedali zaključni računi. Kako je izvajanje zakona o amortizaciji vplivalo na redno dejavnost kulturnih zavodov v Sloveniji, pa danes tudi Republiški sekretariat za prosveto in kulturo ne ve. Razen tega, da je upravni odbor Sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti Slovenije priznal institucijam, ki jih je doslej financiral, namenska sredstva za amortizacijo, namreč tudi sekretariatu ni znano, kako je bilo s tem pri drugih zavodih širom po Sloveniji. Eni so verjetno prejeli od svojih financerjev tudi ta namenska sredstva, drugi gotovo ne. Torej je tudi nemogoče povedati, v kolikih primerih je obvezno plačevanje amortizacije prizadelo redno dejavnost. To lahko samo ugibamo.

Poslanec Prosvetno-kulturnega zbora skupščine SRS Vinko Kramar, ki je pred časom postavil poslansko vprašanje v zvezi s tem, je ob pomanjkljivih podatkih, ki so mu bili posredovani v odgovoru, dejal, da konec koncev tudi ni bistveno to, koliko so zavodi vplačali amortizacije. Zavodi plačujejo po predpisni stopnji amortizacijo. Trdo pa je prepričan, da ta stopnja ni primerna. Vsekakor pa bi morali spremeniti za kulturne zavode način uporabljanja amortizacijskih sredstev. Izenačili naj bi jih s stanovanjskimi podjetji, ki lahko po predpisih del amortizacije uporabljajo za vzdrževanje starih zgradb, del pa je določen za novogradnje. Tudi kulturno področje ima stavbe, ki naj bi svojemu namenu služile vsaj 80 let, toda za njihovo vzdrževanje bi morali nameriti del amortizacije. Z amortizacijo, ki jo plačujejo kulturni zavodi, pa je zdaj tako, da mrtva leži na žiro računih, mrtva za tiste, ki jo plačujejo, kot bančna sredstva na vpogled pa seveda lahko koristijo drugim, tudi gospodarstvu. Od tega mi nič nimamo, je dejal Kramar. Razmisliti bi torej kazalo o tem, da zakonsko omogočimo, da bi se del amortizacije, ki jo plačujejo kulturni zavodi, namenil investicijskemu vzdrževanju, drugi del pa naj bi zavodi določenega območja združevali. Nemara bi bilo najbolj primerno, da bi ta del združevali v okviru kulturnih skupnosti, ki naj bi z njimi smotrno gospodarile.

S. G.

Več za izobraževanje mladine

V osnovno osemletno izobraževanje so praktično vključeni vsi šoloobvezni otroci v naši republiki, s tem pa ni rečeno, da so vsi deležni tudi enake vzgoje. Posledice socialnega razlikovanja se nazorno pokažejo že v osnovni šoli, v tako imenovanem osipu, to je v razmerju med številom učencev, ki so se vpisali v osnovno osemletno šolo, in številom učencev, ki so jo uspešno končali. Obseg osipa pa je pomemben predvsem zato, ker je mladini z nekončano osemletko v glavnem zaprta pot do nadaljnjega izobraževanja. Večina te mladine je torej vnaprej obsojena, da bo trajno sestavljala množico nizko kvalificiranih fizičnih delavcev in ostala neusposobljena, da bi kdajkoli prestopila pregrade splošno priznanih izobrazbeno-kvalifikacijskih kategorij. Možnosti kasnejše dopolnitve izobraževanja so zanje, če sodimo po dosedanji učinkovitosti te oblike izobraževanja, le skromna uteha za izgubljeno začetno priložnost.

Na ta dejstva je začela prva opozarjati organizacija Zveze mladine Slovenije, lani pa so o njih kritično spregovorili tudi na 3. seji konference ZKS, kjer so sklenili, da moramo odpravljati posledice socialnih razlik z odstranjevanjem njihovih vzrokov. Eden glavnih med njimi je nedvomno težak ekonomski položaj dijaških domov, kjer živi zlasti delavska in kmečka mladina. Zato je republiška konferenca Zveze mladine Slovenije organizirala širšo razpravo v zvezi s težavnimi razmerami v domovih učencev in dijakov srednjih šol na področju naše republike, hkrati pa opozorila na vrsto podatkov, ki te razmere ilustrirajo.

Tako je bilo leta 1946 v Sloveniji 177 dijaških domov, v letu 1970 jih je ostalo le še 58, kar pomeni zmanjšanje za skoraj 68 odstotkov. Od teh domov je 15 takšnih, da se adaptacija ne izplača več in jih je treba porušiti, 28 bi se jih izplačalo popraviti takoj, 28 domov pa potrebuje dodatna sredstva za investicijsko vzdrževanje. V takšnih domovih živi okoli 10.800 otrok, od katerih vstopa vsako leto v življenje 3000 ljudi, polnih vtisov iz viteških dvoran, v katerih se pozimi nabira ivje in vlaga, zaposlujejo pa se v super in maxi-marketih, v hotelih, obloženih z marmorjem, z bazeni itd.

Več kot jasno je, da je razloček med strokovnim usposabljanjem mladine in njenimi možnostmi razvoja v poklicu vse prevelik in da mladina, ki se vzgaja v neprimernem okolju, ni in ne more biti dovolj strokovno usposobljena za opravljanje različnih poklicev.

Kako presekati ta gordijski vozel?

Po sodbi konference Zveze mladine Ljubljana, ki je tudi razpravljala o tem vprašanju, bi moralo mladini pomagati gospodarstvo. Gospodarstvo bi se moralo zavzeti, da so vse investicije v šolstvo še tako rentabilne in da se bogato obrestujejo. Zato predlagajo, naj gospodarstvo materialno podpre izgradnjo sodobnih šolskih centrov s šolami, delavnicami in domovi, v katerih bi se lahko uspešno šolali nadarjeni mladi ljudje.

Za gradnjo in opremo novih dijaških domov v Sloveniji bi potrebovali okrog 50 milijard starih dinarjev. Po predlogu konference Zveze mladine Slovenije naj bi jih zbrali tako, da bi družba za vsakega učenca, ki stanuje v domu, povečala prispevek za sto tisočakov, razumljivo, poleg sicerščnjega štipendiranja socialno šibkih učencev.

V. B.

BOLJE VRABEC V ROKI, KOT GOLOB NA STREHI

Ob razpravi o programu neposrednih nalog v zvezi s poklicnim usmerjanjem v osnovnih šolah

Odbor za vzgojo in izobraževanje Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SRS je minulo sredo obravnaval „Akcijski program za ukrepe na področju poklicnega usmerjanja in usmerjanja v nadaljnje šolanje“, ki ga je na priporočilo tega odbora in po sklepu komiteja Izvršnega sveta Slovenije za strokovno izobraževanje pripravila stalna koordinacijska komisija za poklicno usmerjanje pri republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo. Potem namreč, ko so v skupščini SRS bila sprejeta temeljna stališča o zasnovi poklicnega usmerjanja, je bilo treba zastaviti program konkretnih nalog za letošnje leto. Program teh nalog bodo ob sodelovanju opravile pristojne institucije: Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, Zavod za šolstvo SRS, Pedagoški inštitut, Republiški zavod za zaposlovanje, izobreževalne skupnosti in same šole.

Naj takoj na začetku povem, da smo za to področje dela bili v Sloveniji slabo organizirani, da so največ – in to ne malo – storili doslej za to zavodi za zaposlovanje, kljub ne dovolj argumentiranim trditvam o nasprotnem, ki smo jih tudi tokrat slišali na odboru za vzgojo in izobraževanje iz ust predstavnika ljubljanske Dekorativne.

Intenzivnejše delo na tem področju je vsekakor potrebno in to obetajo konkretne zadolžitve o konkretnih letošnjih nalogah, zapisane v skupnem programu. In če je za nekatere bistveno to, da ta program preobetavno nosi naslov „Akcijski program za ukrepe na področju poklicnega usmerjanja in usmerjanja v nadaljnjem šolanju“, je pač to najlažje spremeniti z naslovom o neposrednih nalogah za leto 1972. Zato namreč gre, kot je dejal pomočnik republiškega sekretariata za prosveto in kulturo tovariš Oberlintner. Če je program nalog skromen in posega predvsem na področje poklicnega usmerjanja, pa je tudi res, da je boljši skromen konkretni premik na tem področju, kot večno in neracionalno vračanje k načelnim zasnovam, saj v tem pogledu je stvar dorečena in že v tej naši skupščini soglasno potrjena. Realno stanje pa je takšno, da je potrebno konkretno ukrepati, operativno uresničevati naloge zaradi boljšega poklicnega usmerjanja. To konkretnost in operativnost pa žal nekateri še vedno tako radi po krivici označujejo z administrativnim ukrepanjem. Konkretna akcija, hitra, letošnja, v ničemer ne zanika skupnega spoznanja o nujnosti vgrajevanja poklicnega usmerjanja in šolskega usmerjanja v naš celotni izobraževalni sistem in tudi v našo šolsko zakonodajo.

Ne le najboljše, celovite zamisli, pač pa tudi vsak skromen konkreten premik k boljšemu poklicnemu usmerjanju nam je potreben, ne nazadnje tudi zaradi tega, ker nam vsako leto dorašča po ena generacija, ki se mora poklicno odločiti, in zanjo bodo naše celovite zamisli, realizirane šele čez leta, nične. In zato žolčne dabate o tem, ali so doslej zavodi za zaposlovanje dovolj storili ali ne, ali so ali niso dovolj storile šole, ali so dovolj storili za poklicno usmerjanje v tovarnah itd., k ničemer ne doprinašajo. Pa tudi s „sajenjem cvetlic“ in večnim vračanjem k temu, kako naj bi stvar izgledala idealno, si ta čas ne morejo dosti pomagati niti tisti, ki se morajo odločiti za poklic, niti tisti, ki zaman iščejo kader določenih poklicnih profilov. In še nekaj, na kar je opozorila poslanka Majda Poljanšek: pogojev poklicnega usmerjanja širom slovenskih šol ne moremo meriti z merili Ljubljane, ki že ima dejansko razvite posvetovalne službe.

Večnim načelnim, strokovnim kritikom „s strani“ bi kazalo povedati, da se tudi razvite države lotevajo teh nalog na videz skromno in operativno. V našem časniku je Anton Kukovica lepo opisal pomen in uspeh nekega italijanskega „Poklicnega vodiča“!

Odbor za vzgojo in izobraževanje bo predložil ta akcijski program ali kakorkoli se bo že imenoval s svojimi dopolnilnimi predlogi v razpravo Prosvetno-kulturnemu zboru. K devetim konkretnim nalogam, ki so opredeljene časovno, opredeljeni pa so seveda tudi njihovi nosilci in sodelavci, pa še tele misli in razprave v odboru. Zelo tehtna je pripomba, da bi morali predlagati ne le pedagoškim akademijam, pač pa vsem visokošolskim zavodom, ki izobražujejo bodoče učitelje (torej tudi fakultetam), da v svoje programe vključijo tudi predavanja o načelih, metodah in praksi šolskega in poklicnega usmerjanja. In zagotoviti bi morali, dabi usposabljanje vodij poklicnega usmerjanja v osnovnih šolah pri Zavodu za šolstvo SRS zajelo resnično tiste učitelje, ki za to delo čutijo posebno nagnjenje. Njihovo učno obveznost pa bi morali zmanjšati, da bi lahko opravljali delo vodij poklicnega usmerjanja. To posebno delo pa bi morali tudi primerno nagraditi.

SONJA GAŠPERŠIČ

● **KOČEVJE**

Konec minulega leta so člani delovnega kolektiva tekstilne tovarne „Tekstilana“ Kočevje svečano proslavili 50-letnico ustanovitve prvega tekstilnega obrata v Kočevju. Ob tej priložnosti so izdali poseben zbornik, ki prikazuje razvoj tekstilne industrije na Kočevskem in delo tekstilnih delavcev. Na praznovanje so povabili vse upokojence, ki so jih ob tem slavju tudi denarno nagradili.

Tudi v težko dostopne gozdove Pokljuke vztrajno prodira mehanizacija. Spravilo lesa že večinoma opravljajo traktorji, konji so le še redke izjeme. Za tega goseničarja ni skoraj nobena pot prestrma in noben sneg previsok.

DOPISNIKI POROČAJO

JOSIPDOL

V »INGMAGU« USPEŠNI

V „Ingmagu", granitni industriji v Josipdolu na Pohorju so lani dobro gospodarili. Delavci v obratih v Josipdolu, Oplotnici in Doliču so izdelali nad 7000 kvadratnih metrov brušenih granitnih plošč, 3,5 milijona granitnih kock za tlakovanje, 60 tisoč metrov robnikov in drugih izdelkov. Celotni lanski dohodek je znašal nekaj nad 10 milijonov dinarjev.

Večji del proizvodnje kamnitih plošč so prodali v Ljubljano, kjer jih uporabljajo kot obloge za stavbe na Trgu revolucije. Granitne kocke večina izvažajo v Avstrijo, ker pri nas ni povpraševanja po njih. Avstrijci so tudi veliki odjemalci drugih izdelkov, v Josipdolu pa vsako leto izdelajo tudi veliko spomenikov.

Kolektiv je lani stal pred dilemo, kaj storiti z obratom v Doliču, kjer pridobivajo apneni kamen kot surovino za tovarno dušika. Ta proizvodnja je bila že dalj časa nerentabilna zaradi prenizke cene prodane surovine, končno pa so se s tovarno v Rušah le domenili za višjo ceno, tako da proizvodnje niso opustili.

V kamnolomih v Josipdolu, Oplotnici in Doliču je zaposlenih nad 300 delavcev, katerih osebni dohodki se gibljejo okrog 1100 dinarjev. Letos bodo proizvodnjo povečali in bodo tako proizvedli kar 12 tisoč kvadratnih metrov brušenih granitnih plošč, porasla pa bo tudi proizvodnja drugih izdelkov.

V. R.

ROGAŠKA SLATINA

LANI MANJ TUJIH GOSTOV

Zdravilišče v Rogaški Slatini je najmočnejši predstavnik zdravstveno-turističnega sektorja v šmarski občini. Lani so občutno povečali obseg poslovanja v vseh enotah. Tako se je število zdravstvenih pregledov povečalo za 10 odstotkov, fizioterapevtske usluge za 17 odstotkov, promet v pivnici z zdravilno vodo pa za 5 odstotkov, Število nočitev je bilo lani za 8 odstotkov večje. Pri tem povečanju pa je zanimivo, da se je zmanjšalo število nočitev tujih gostov, da pa je število domačih precej naraslo.

MB

Kaj se dogaja v Polypexu?

Sodu je izbila dno prekinitev dela v gumbarni ● Sindikalna nezaupnica direktorju, ki je bil tudi član predsedstva OSS Velenje ● Za razmere v industriji plastike Polypex Šoštanj so odgovorni vodstvo, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v tovarni

Že nekaj časa je mogoče ugotoviti, da v Industriji plastike Polypex Šoštanj notranji odnosi niso v redu in da zaposlene zlasti skrbi, kako bo z razvojem delovne organizacije v prihodnje. Pred poldrugim letom, julija 1970, je svet za gospodarstvo velenjske občinske skupščine sprejel sklep, da se zaradi neurejenih notranjih odnosov, slabo razvitega samoupravljanja, pomanjkanja strokovnjakov in neizdelanega razvojnega programa uvede prisilna uprava, vendar je Vrhovno sodišče Slovenije v pritožbenem postopku ugotovilo, da to niso zadostni razlogi za uvedbo prisilne uprave.

Od poletja 1970 so se v Industriji plastike Polypex stvari sicer uredile, vse pa kaže, da poglavitnih problemov oz. nalog nihče ni reševal. Medsebojni odnosi se niso normalizirali, obveščanje zaposlenih še zmeraj šepa, kolektivu še zmeraj ni jasna perspektiva delovne organizacije, nasploh pa so samoupravni organi, družbenopolitične organizacija in vodstvo premalo prisluhnili pobudam, vprašanjem in predlogom tistega dela kolektiva, ki dela v neposredni proizvodnji in ki je v „manjšimi" v delovni organizaciji.

SPORNA PREKINITEV DELA

Novembra lani, da se povrnemo k zadnjim dogodkom, je skupina zaposlenih, potem ko naj bi začeli uveljavljati sklep o združitvi dveh obratov (gumbarne in poliestra), zahtevala, da prideta mednje direktor in vodja splošne službe. Teh 15. novembra ob dogovorjenem času ni bilo (s sestankom naj bi začeli ob 13. uri, zato so prišli zaposleni iz popoldanske izmene v tovarno uro pred začetkom delavnika).

V obrat sta prišla direktor in vodja splošne službe šele po 14. uri in razgovor se je potem zavlekel v delovni čas popoldanske izmene. Dan zatem so v podjetju ugotovili, da gre v gumbarni za prekinitev dela. Rezultat vsega tega je bil, da so šestim zaposlenim iz gumbarne (med temi so bile tudi matere samohranilke) izrekli do konca postopka za kršitev delovnih dolžnosti suspenz z odstranitvijo z delovnega mesta. Drugim zaposlenim to ni bilo prav in ker se je pripravljalni postopek predolgo vlekel (disciplinska komisija bo zasedala šele 14. 1. 1972, sporna prekinitev dela pa je bila 15. 11. 1971), so zaposleni iz gumbarne zahtevali, naj se suspendirani delavci vrnejo nazaj na delo. Istočasno je 63 delavcev naslovilo na delavski svet Industrijo plastike Polypex Šoštanj obširno pismo z vrsto vprašanj. Delavski svet je moral na podlagi zahteve delavcev, odgovoriti na pismo do 5. 1. 1972. Odgovor je prišel v zahtevanem roku, vendar pa odgovori – kot vse kaže – zaradi presplošnosti podpisnikov pisma niso zadovoljili, ni bilo pa ugodeno tudi zahtevi, da se suspendirani delavci takoj vrnejo na delo. Zato sta dopoldanska in popoldanska izmena zaposlenih v gumbarni zadnji ponedeljek, 10. januarja, prekinili delo.

NIČESAR NI BILO STORJENO V POLDRUGEM LETU ZA KONSOLIDACIJO RAZMER

V ponedeljek popoldan (10. januarja, po prekinitvi dela) se je sešlo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Velenje. Na sejo je prišel tudi podpredsednik republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, Srečko Mlinarič. Poleti 1970, ko so se začeli odnosi v Polypexu zaostrovati, je bilo predsedstvo OSS (za razliko od drugih družbenopolitičnih organizacij) mnenja, da prisilna uprava Polypexu ni potrebna. Sindikati so sprejeli takrat vrsto stališč, ki naj bi jih v Polypexu uveljavili. Vendar pa je po poldrugem letu predsedstvo lahko samo ugotovilo, da vodstvo, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v podjetju niso storili prav ničesar za normalizacijo odnosov in za njihovo učvrstitev. Predsedstvo OSS Velenje je tudi ocenilo, da zahteve delavcev iz gumbarne, da prideta 15. 11. 1971 med zaposlene direktor in vodja splošne službe ter sestank, ki se je zaradi prepoznega prihoda omenjene dvojice vodilnih delavcev zavlekel v delovni čas, ni mogoče ocenjevati kot neorganiziran zbor kolektiva in za prekinitev dela. Predsedstvo OSS je tudi zahtevalo, da je treba suspendirane delavce, in sicer do zaključka postopka za kršitev delovnih dolžnosti, vrniti na delo. Posebna 6-članska komisija pa mora do 20. januarja oceniti stanje in notranje odnose v Polypexu.

Ker je direktor Polypexa Rudi Delopst, član predsedstva OSS, mu je to na seji 10. januarja izreklo nezaupnico in sprejelo stališče, da ne more biti več član tega organa, prav tako pa tudi ne več direktor delovne organizacije. Ugotovili so, da si Rudi Delopst ni prizadeval tudi za uveljavitev sindikalnih stališč za konsolidacijo razmer v delovni organizaciji. Do konca januarja pa bo OSS Velenje sklical izredni občni zbor OOS Polypex, na kateri bodo spregovorili tudi o nezaupnici vodstvu OOS Polypex, zlasti tudi zato, ker je že del kolektiva izrekel nezaupnico predsedniku OSS Stanetu Šluteju.

Stališča predsedstva OSS Velnje je dan pozneje, v torek, 11. januarja, potrdil tudi komite občinske konference ZK Velenje. Ta je med drugim sprejel tudi zahtevo, da mora direktor Rudi Delopst, ki je sicer tudi član občinske konference ZK in odbornik zbora delovnih skupnosti velenjske občinske skupščine, odstopiti s položaja direktorja delovne organizacije.

REFERENDUM NAJ „OCENI" DOSEDANJE DELO VODSTVA IN SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Delavski svet Industrije plastike Polypex Šoštanj je na seji 25. novembra 1971 sklenil, da se razpiše za 12. januar 1972 referendum, na katerem naj zaposleni povedo, če menijo, da je bilo dosedanje delo samoupravnih organov in vodstva podjetja pravilno in ali delavci podpirajo politiko samoupravnih organov in vodstva. Gre po vsej verjetnosti za taktično potezo, s pomočjo katere naj bi predvsem zunaj kolektiva „pokazali", da je kolektiv za vodstvom in samoupravnimi organi. Vendar pa je bilo že pred referendumom jasno, da v sedanjem trenutku ne more prispevati ničesar pomembnejšega k razrešitvi problemov znotraj delovne organizacije oziroma za nadaljnji razvoj podjetja.

POMEMBNI ODNOSI

Primer šoštanjske Industrije plastike Polypex opozarja mimo drugega tudi na to, da za položaj delovne organizacije niso pomembni samo poslovni rezultati, pač pa tudi odnosi in vzdušje. V Polypexu so, kar je mogoče ugotavljati, odnosi skrhani, vzdušje pa skaljeno. V takem položaju, pa tudi ob številnih očitkih na račun direktorja, vodilnih in vodstvenih delavcev, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij je resnično vprašanje, kako presekati gordijski vozel, ki je nad Polypexom. Kolektiv sam vseh nalog gotovo ne bo zmogel!

In še na nekaj kaže opozoriti: politično delo znotraj delovnih kolektivov je marsikdaj zapostavljeno. Tako je tudi v šoštanjskem Polypexu. Zanimivo bi bilo ugotoviti, kdo je za to odgovoren in zakaj je do tega prišlo.

M. L.

13. JANUARJA 1972 – Včeraj je direktor Polypexa dal pismeni odstop. Samoupravnim organom ga je dal prav na dan referenduma, na katerem naj bi zaposleni povedali, ali podpirajo politiko vodstva samoupravnih organov ali ne. Od 202 zaposlenih se je referenduma udeležilo 195 delavcev ali 97 %. Za politiko vodstva in samoupravnih organov je glasovalo 111 delavcev, proti njej jih je bilo 83, neveljavni glasovnici pa sta bili dve. Tako je kolektiv Polypexa z glasovanjem dal podporo vodstvu in samoupravnim organom podjetja. Ko bo dal delavski svet politično oceno o dogodkih v Polypexu, bomo o tem poročali tudi v našem listu.

RAVNE

NOVA STOLPNICA

Kljub mrazu delavci „Gradisa" na Ravnah na Koroškem še vedno vztrajajo in gradijo desetetažno stolpnico na Javorniku. Ko bo objekt končan, bodo Ravne na Koroškem bogatejše za 80 različnih stanovanj. Največ jih bosta kupila Železarna in Gradbeno podjetje, nekaj stanovanj pa bodo dobili tudi delavci Gradisa. Ob najhujšem mrazu bodo opravljali predvsem notranja dela, tako jim ne bo treba na tradicionalni zimski dopust, pa tudi do stanovanj bodo prišli hitreje. Predračunska vrednost nove stolpnice znaša nekaj nad devet milijonov dinarjev.

K. W.

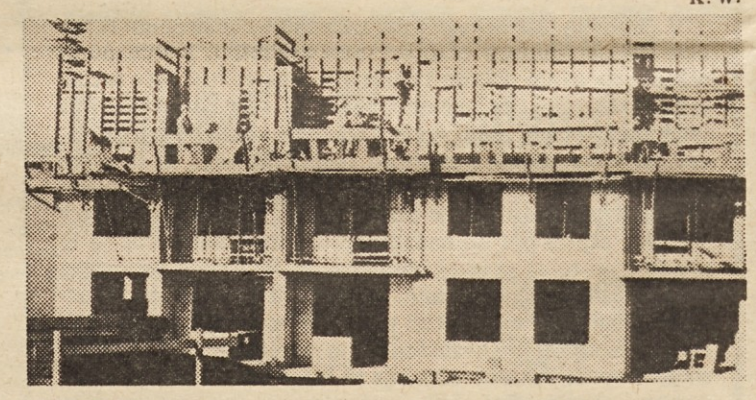

PODVELKA

LAŽJE DELO V MARLESU

Kolektiv industrije montažnih stavb „Marles" v Podvelki si je lansko leto zgradil novo proizvodno halo. V letošnjem letu bodo uredili še okolico in skladiščni prostor. Največ pozornosti in denarja pa bodo namenili modernizaciji in nakupu novih strojev. Nekaj sodobnih strojev so že dobili in delo pri njih je, kot so povedali delavci, hitrejše in predvsem mnogo manj naporno.

kw

Vso pozornost izvozu

V trboveljski Strojni tovarni želijo letos prodati v tujino za približno 20 milijonov din blaga, od tega nekaj več kot polovico na Zahod ● Vrednostna realizacija naj bi letos dosegla kakih 150 milijonov dinarjev

Bistvenega pomena za letošnjo poslovno in gospodarsko usmeritev tega velikega kovinsko–predelovalnega podjetja je, da bo trikrat več izvozil, kot uvozil. Pomeni torej, da kolektiv Strojne tovarne želi prispevati svoj delež k uravnovešenju naše slovenske plačilne bilance s tujino. Uvažali bodo samo tiste polizdelke in surovine, ki jih na domačem trgu sploh ni dobiti. Strojna tovarna bo v vzhodnoevropske dežele še vedno izvažala rudarsko opremo, vendar nekoliko spremenjen asortiment, na Zahod pa vrsto novih izdelkov. Najkasneje konec marca ali aprila bo urejen nov obrat orodjarne. V njem bodo izdelovali razne vrste specialnih orodij, skoraj izključno za izvoz. In čeprav letos obrat še ne bo stoodstotno izkoriščen, nekatere zmogljivosti bodo namreč stekle šele konec tega leta, si od njega veliko obetajo. Vso opremo so kupili v Zvezni republiki Nemčiji, deloma pa tudi v ČSR.

Sicer pa tudi v trboveljski Strojni tovarni pričakujejo, da bosta novi devizni in zunanjetrgovinski sistem ugodno delovala na povečanje izvoza in da bodo imeli na razpolago več deviznih sredstev, ki jih bodo porabili za nadaljnjo modernizacijo svojih obratov, vse to pa bo seveda ponovno prispevalo k večji prodaji njihovega blaga v tujino.

Letošnji proizvodni načrt trboveljskih kovinarjev je zelo zahteven. Obseg gospodarjenja povečujejo za najmanj 8 do 10 %, vrednostno pa za okrog 7 milijonov din. Prepričani so, da bodo z nadaljnjo izpopolnitvijo organizacije dela, sinhronim delovanjem vseh strokovnih in drugih služb v celoti uresničili letošnji program, predvsem pa izvozni načrt. Tuji partnerji pa tudi odjemalci so se že doslej prepričali o kakovosti njihovih izdelkov, ne glede na to pa bodo letos kvaliteti posvetili še izdatnejšo skrb.

–m–

● RIBNICA

Po daljših pripravah je prišlo do združitve med podjetjem „Inles" – industrije stavbenega pohištva Ribnica in Lesno predelovalnim podjetjem „Javor' iz Jusičev pri Reki z območja SR Hrvaške. Pripojeno podjetje „Javor" je postalo obrat s pravicami pravne osebe. Ribniško podjetje bo matično podjetje. Od združitve oba delovna kolektiva mnogo pričakujeta, ker so priprave pokazale, da bo „Inles" s svojimi dolgoletnimi izkušnjami lahko omogočil v pripojenem obratu organizirano serijsko proizvodnjo stavbenega pohištva, po katerem je precejšnje povpraševanje v obmorskih krajih. Pogodba o medsebojnem sodelovanju je že sklenjena.

–vd

inles

STAVBNO POHIŠTVO ZA VAŠ DOM

OKNA
VRATA
VEZANA OKNA
GARAŽNA VRATA

INFORMACIJE: Ribnica, maloprodaja tel. 87-212

Sami so si postavili vlečnico

V Podpeči pri Črni na Koroškem so si smučarji sami postavili 300 m dolgo vlečnico na Štoparjev vrh. Vlečnica premaguje 80 m višinske razlike.

Staro žičnico, ki je peljala na planinsko postojanko na Pikovo, so demontirali in jo prestavili na Štoparjev vrh ter jo preuredili v smučarsko vlečnico. Žičnica je bila last rudnika Mežica, Gozdno gospodarstvo, obrat Črna pa je posodil voziček in sidra stare vlečnice pri Črni.

Tereni za žičnico in smučišča so na tem mestu tako ugodni, da so bila zemeljska dela nepotrebna. Prostor leži na senčnem kraju in sneg se tod drži zelo dolgo. Vlečnica bo brez dvoma izpolnila veliko praznino v potrebi za zimsko rekreacijo rudarjev in mladine v podpeškem naselju. Za blizu 40 smučarjev, kolikor jih je v tem naselju, bo vlečnica zadostovala.

HRASTNIK

Košarkarski turnir

Mladinci zasavskih ekip Litije, Hrastnika, Zagorja in Rudarja iz Trbovelj so minulo nedeljo dopoldne odigrali II. košarkarski turnir, ki ga je organizirala zasavska tekmovalna skupnost za košarko. V dramatičnih tekmah, dve sta bili celo s podaljški, sta si Rudar in Zagorje priborila vsak po dve zmagi, Litija in Hrastnik pa sta ostala brez točk. Litija bi z malo več športne sreče lahko osvojila 4 točke, kajti na obeh tekmah si je priborila pravico do podaljškov, v katerih pa je obakrat izgubila. V skupnem plasmaju pa še nadalje vodi trboveljski Rudar z dvema točkama naskoka pred Zagorjem.

J. LAZNIK

CELJE

PRVE AKTIVNOSTI ZA ZNAČKO TRIM

V prvem tednu novega leta je precej Celjanov že začelo izpolnjevati kartone za značko TRIM. Zanimanje za rekreacijsko značko, za katero se bomo v Sloveniji letos prvič borili, je veliko. Prav tako je precejšnje zanimanje tudi za športno značko TRIM. Prva tekmovanja za to značko so že organizirana. Že začetna vnema kaže, da bo v celjski občini nekaj tisoč občanov, ki si bodo ob koncu leta pridobili rekreacijsko značko TRIM.

MB

MARIBOR

Športna komisija pri občinskem sindikalnem svetu Maribor je organizirala odprto namiznoteniško prvenstvo za posameznike in dvojice. Nastopajoči so tekmovali v dveh skupinah: v skupini članic in v skupini članov. Med osemdesetimi nastopajočimi je pri moških zmagal Jamšek (TAM), pri ženskah pa Kolmančičeva (VEMA).

D. ZAGORAC

Prizor z republiškega šahovskega prvenstva invalidov v Novem mestu, kjer so se najbolje odrezali Mariborčani (Lešnik, Ogrič, Heber). Foto: S. Dokl.

Stekla je akcija TRIM

Strokovnjaki v svetu in pri nas doma ugotavljajo, da so pogoji življenja in dela človeka v civilizirani, tehnizirani in avtomatizirani družbi izpostavljeni raznovrstnim negativnim posledicam, ki vplivajo na njihove psihofizične sposobnosti. Ob mehanizaciji in avtomatizaciji procesa spremljajo človekovo življenje tudi najrazličnejši škodljivi vplivi, kot so na primer hrup, zastrupljanje in onesnaženje vode, zraka, hrane in okolja, kar povzroča številne telesne in duševne okvare, bolezni in celo smrt.

Negativne posledice pospešuje tudi dejstvo, da se sodobni človek vedno manj giblje, zlasti v prostem času, ki sicer iz desetletja v desetletje raste. V industrijsko razvitih deželah pa tudi pri nas ugotavljajo strokovnjaki zaskrbljujoče upadanje zmogljivosti človekovega organizma.

V svetu in pri nas že spoznavamo, da lahko sistematična rekreacijska aktivnost neposredno prispeva k človekovi sprostitvi, k povečanju njegovih delovnih in obrambnih sposobnosti itd., itd. Rekreacija je sestavni del njegovega ustvarjalnega dela. Z njo si nabira novih moči za lepši in srečnejši današnji in jutrišnji dan. V ta namen so začeli razvijati v svetu „fitness“ gibanja, da bi bili ljudje bolj gibčni, zdravi, v dobri telesni kondiciji in vzdržljivosti. Eno izmed takšnih gibanj, ki se je uveljavilo v številnih evropskih deželah, je „trim“. To je oblika športa za vsakogar, prilagojena posameznim starostnim skupinam ljudi ter njihovim psihofizičnim sposobnostim. Na ta način navajajo ljudi k vse večjemu gibanju v naravi. Aktivirajo jih ob prostem času, ob koncu tedna, na letnem oddihu, ob delovnih odmorih in drugih priložnostih. Trim želi človeka prepričati, da za rekreacijske športne aktivnosti ni potrebno nič več kot to, da se odloči za več gibanja. Poudarja preprostost in enostavnost telesnih aktivnosti, to je vadbo v stanovanju, na vrtu, v parku, na poti, v gozdu itd. Vključevanje vanjo ni vezano z velikimi odpovedmi niti z izdatki.

Številne raziskave v svetu so dokazale boljše zdravstvene in delovne sposobnosti pri tistih ljudeh, ki se v okviru odmora poslužujejo raznih gimnastičnih ali drugih aktivnosti, kot so na primer: namizni tenis, odbojka, balinanje, badminton, sprehodi v naravo itd. Nadalje ob tem ugotavljajo zmanjšanje števila nesreč na delovnem mestu in porast proizvodnje tudi za 9 do 11 %. To novo gibanje, znano pod imenom „trim“, skuša na različne načine narediti iz pasivnih gledalcev aktivne športnike in jih iz telesno manj razvitih spremeniti v telesno razvite ljudi. Pri tem uporabljajo razne družbene organizacije sodoben pristop, ki sloni predvsem na načelu samoudejstvovanja.

O nalogah na področju skrbi za rekreacijo delavcev smo govorili pri nas med drugim tudi na petem in šestem kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije in na II. kongresu samoupravljavcev Jugoslavije v Sarajevu. Kljub vsemu temu ugotavljamo – Zveza za telesno kulturo Slovenije, Zveza mladine Slovenije in drugi družbeni dejavniki, da se je v zadnjem času celo zmanjšala skrb na tem področju.

Dalje ugotavljamo, da v posameznih občinah in v številnih delovnih organizacijah ni trajnejše programske politike za razvoj rekreacijskih aktivnosti zaposlenih in tistih, ki niso več v rednem delovnem razmerju ter predšolskih otrok. Sindikalne organizacije, samoupravni organi in vodstva podjetij vse premalo ali pa se zgolj kampanjsko angažirajo pri reševanju problemov s tega področja.

Za bolj smotrno in bolj načrtno izkoriščanje razpoložljivega prostega časa ljudi in za hitrejše ter učinkovitejše vključevanje zaposlenih v razne rekreacijske športne aktivnosti je Zveza za telesno kulturo Slovenije pripravila skupaj s Partizanom Slovenije predlog za uveljavitev inačice „trim“ v Sloveniji pod geslom „Šport za vsakogar“. V okviru akcije želi uveljaviti organizator dve obliki: a) akcijo za pridobitev trim značke in b) akcijo za pridobitev trim športne značke, ki je bronasta, srebrna in zlata.

V prvo imenovani obliki naj bi se odrasli udejstvovali samoiniciativno, bodisi doma, na vrtu, na sprehodu, v telovadnici, v delovnem kolektivu ali drugod. Svojo aktivnost naj bi občan spremljal sam in jo beležil v priloženi kartonček. Po izpolnitvi ustreznih pogojev bi poslal kartonček organizaciji, ki mu ga je dala, za kar bi prejel posebno značko „trim“ 1972. Akcija sloni na zaupanju, saj bi v primeru neaktivnosti varal človek le sam sebe. V letu dni naj bi opravil človek 150 aktivnosti, kar pomeni, da bi se udejstvoval približno trikrat tedensko.

Druga predlagana aktivnost, to je „trim“ športna značka, pa v bistvu predstavlja nekakšno inačico sedanjih delavskih sindikalnih športnih iger. Pri tem so se oprli organizatorji predvsem na 7-letne izkušnje celjskega občinskega sindikalnega sveta. Gre za organizirano obliko športne rekreacije, za katero lahko poskrbe sindikalne organizacije same v sodelovanju z občinsko zvezo za telesno kulturo, društvom Partizan, šolami, JLA itd. Športne panoge je mogoče izbirati po lastni želji, glede na pogoje, organizacijske, tehnične, materialne in druge možnosti.

Zveza za telesno kulturo Slovenije se zavzema, da bi sodelovali v tej akciji predvsem tisti občani, ki ne tekmujejo v rednih ligaških sistemih in ki se tudi sicer že na različne načine rekreirajo in jim ta oblika niti ni nujno potrebna. Odbor Zveze za telesno kulturo Slovenije za množično telesno vzgojo in športno rekreacijo se ob tem zaveda, da predlagana akcija, ki je stekla z letošnjim letom, lahko uspe le, če jo bomo izpeljali čimbolj enotno na vseh področjih in ravneh, če jo bomo dovolj široko zastavili.

PODPORA REKREACIJI

Sredi minulega meseca je razpravljalo predsedstvo Zveze sindikatov Slovenije o nadaljnjem razvoju telesne kulture, športa in rekreacije zaposlenih. Seji so prisostvovali tudi predstavniki Zveze za telesno kulturo Slovenije in Partizana Slovenije. Republiški svet je v zvezi z omenjeno sejo sprejel med drugim naslednja stališča in sklepe:

Nagle in pomembne spremembe, vezane z dinamičnim procesom razvoja industrializacije in urbanizacije v svetu in pri nas doma pogojujejo napredek na vseh področjih družbenega in gospodarskega razvoja. Istočasno opozarjajo pogoji sodobnega načina življenja na številne negativne pojave, ki kvarno vplivajo na človekovo zdravje, razpoloženje in s tem produktivnost na delovnem mestu.

Znanstvena spoznanja kažejo, da je mogoče s športno rekreacijo v veliki meri odstraniti negativne elemente, ki vplivajo na sposobnosti človeka. Še več: z redno telesno aktivnostjo je mogoče vplivati na zdravje, večjo storilnost in večje psihofizične sposobnosti človeka. Zato dobivajo telesna kultura, šport in športna rekreacija vedno širše in pomembnejše mesto v družbenem življenju. Zaradi svojih pozitivnih lastnosti je potrebno te dejavnosti ob sodelovanju strokovnih, znanstvenih in samoupravnih struktur hitreje in učinkoviteje ter bolj organizirano uvajati v delovni proces. Aktivno razvedrilo zaposlenih mora postati sestavni del razvojne politike organizacij združenega dela in družbenega standarda delavcev. Ob tem je treba hkrati ustvarjati tudi čim boljše pogoje za razvoj množične telesne kulture, športa in rekreacije.

Republiški sindikati pozivajo vsa vodstva in organizacije sindikata in samoupravne organe organizacij združenega dela, da v svojih statutih in z drugimi samoupravnimi akti uredijo to področje, da bi v procesu združenega dela uresničili potrebo zaposlenih po aktivni dnevni, tedenski in letni rekreaciji.

Samoupravni organi in sindikalne organizacije ter občinski sindikalni sveti naj ustanove posebne družbene organe za razvoj in pospeševanje telesne kulture, športa in rekreacije med delavci. Posebno pozornost bi morali vsi skupaj posvetiti vzgoji in izobraževanju strokovnih kadrov, zlasti organizatorjev in višjih organizatorjev rekreacije.

Samoupravni organi naj v okviru kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih programov razvoja organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti ter občin zagotove potrebne materialne, tehnične, organizacijske, kadrovske in druge pogoje za razvoj telesne kulture in športne rekreacije.

Člani sindikata naj se v samoupravnih organih tudi zavzemajo, da bi delovni kolektivi sprejeli ustrezne ukrepe tudi za zaščito okolja, v katerem delavci žive in delajo. Nadalje naj zagotove, da bi čim več kolektivov organiziralo tako imenovane kondicijske kabinete s sodobnimi napravami za športno rekreiranje in za gradnje znanih „trim“ stez.

Da bi bilo kar največ omenjenih stališč in sklepov tudi realiziranih, bo ustanovil republiški svet Zveze sindikatov Slovenije poseben odbor za telesno kulturo, šport in rekreacijo, ki bo po konstituiranju sprejel podrobnejši in konkretnejši program dela.

Odbor bo nudil organizacijam združenega dela politično in strokovno pomoč pri organizaciji telesne kulture zaposlenih. Občasno bo organiziral seminarje za organizatorje športne rekreacije. Vzpostavil naj bi tudi čim tesnejše vezi z ustreznimi telesnokulturnimi in drugimi organizacijami.

POL STOLETJA DEJAVNOSTI

Priznanja za dolgoletne telesnovzgojne delavce in spominska plaketa za TVD Partizan Mežica

Te dni so v Mežici slovesno proslavili 50-letnico telesne vzgoje in športa. Na priložnostni slovesnosti, ki je bila v mežiškem hotelu Peca, so podelili 21 priznanj dolgoletnim telesnovzgojnim delavcem iz Mežice, Občinska zveza za telesno kulturo Ravne na Koroškem pa je podelila TVD Partizan Mežica posebno spominsko plaketo.

Ob 50-letnici telesne vzgoje in športa so v Mežici odprli tudi razstavo športnih trofej, slik in drugega zgodovinskega gradiva. V Narodnem domu v Mežici pa je pripravil domači TVD Partizan akademijo, na kateri so poleg domačih telovadcev nastopili še člani TVD Partizan–Železničar Maribor.

Čeprav je bila v Mežici ustanovljena prva telesnovzgojan organizacija že pred pol stoletja, sta se telesnovzgojna in športna dejavnost razmahnili šele po letu 1945. V zadnjem razdobju delujejo v okviru Partizana Mežica smučarska, plavalna, kegljaška, odbojkarska in namiznoteniška sekcija, znova pa je oživela spet telovadba. Zadnje tekmovalne sezone so bile še posebej uspešne za smučarje, prav tako pa tudi za igralce namiznega tenisa in za odbojkarje.

Ob srebrnem jubileju ima TVD Partizan Mežica blizu 450 članov, najštevilnejša pa je s 180 člani smučarska sekcija. V Mežici delujejo v okviru TVD Partizan še strelska družina Tone Okrogar Nestl, nogometni klub Akumulator ter šolsko športno društvo Štalekar.

Ob 50-letnici telesne vzgoje in športa si športniki in telesnovzgojni delavci v Mežici zlasti želijo, da bi kraj dobil še eno dvorano, saj je šolska telovadnica premajhna. Dograditi bo treba tudi stadion in urediti nekatere atletske naprave. Na kegljišču bi bilo treba poskrbeti za ogrevanje, za tenis pa urediti nekaj igrišč, ki bi jih pozimi preuredili v drsališča.

(ma)

Nikoli prazne postelje...

Bolniki čakajo šest mesecev in več, da pridejo na vrsto ● Rešitev je edinole v novih kapacitetah

Do leta 1964 smo imeli v Sloveniji poleg Ortopedske klinike v Ljubljani le še Ortopedsko bolnišnico v Valdoltri in ortopedski oddelek v Mariboru. Kapacitete so bile torej skromne, saj je bilo število ljudi, ki so iskali pomoči na tem področju, vedno večje, kot pa je bilo število razpoložljivih postelj. V Ljubljani, Mariboru in Valdoltri jih je bilo namreč na voljo vsega skupaj le 534.

Danes je situacija na področju ortopedskega zdravljenja nekoliko boljša. Ortopedski oddelki so zrasli še v Novi Gorici, Celju in v Trbovljah, medtem ko imamo ambulante za ortopedske bolezni v skoraj vseh večjih krajih Slovenije.

Statistike nam povedo, da išče pomoč v ortopedskih ambulantah pri nas blizu 30.000 ljudi na leto. Število teh ljudi je že nekaj let enako visoko, odstopanja so malenkostna.

Če je delo ortopedskih ambulant za silo urejeno, pa tega ne moremo trditi za tovrstne bolnišnice oziroma oddelke. Gre za problem, ki tare slovensko zdravstvo tako rekoč že od vsega začetka in ki bo na dnevnem redu nedvomno najmanj še nekaj let.

Skratka, bolniki so obsojeni na čakanje. Včasih le na nekaj mesecev, včasih na pol leta in še več.

Ortopedska klinika v Ljubljani razpolaga le s 144 posteljami. Zato znaša čakalna doba v povprečju šest mesecev. Za moške je nekoliko daljša, za ženske malce krajša. Vsi pa čakajo. Na račun zdravja, na račun delovne sposobnosti, to pomeni na svoj račun in na račun družbe.

Utesnjenost je torej osnovni problem, ki danes tare Ortopedsko kliniko v Ljubljani. Kljub temu, da skuša pošiljati klinika čim več svojih pacientov po operaciji v rehabilitacijske ustanove, je potrebnega prostora vedno premalo. Bolniške sobe so vselej zasedene do zadnjega kotička. Bolniki pa potrpežljivo čakajo. Mesece in mesece. Včasih tudi leto dni.

Bi morda lahko problem kako rešili? Na Ortopedški kliniki pravijo, da bi bilo to mogoče. Seveda nič drugače kot z novimi oziroma dodatnimi kapacitetami. Ležalne dobe namreč ni moč še skrajševati. Narava ortopedskih bolezni zahteva dolgotrajno zdravljenje. Vsako krajšanje, minimalna ležala doba po operaciji znaša v povprečju 25 dni, gre le na račun zdravja.

Gre torej za problem, ki se ga v Ljubljani pa tudi drugod po Sloveniji ne bomo mogli znebiti kar čez noč.

Centralna ortopedska ustanova v Sloveniji se nadalje nenehno trudi, da bi imela pri svojem delu na voljo vse sodobne pripomočke, vso potrebno aparaturo. To ji uspeva le delno. Ortopedska klinika je sicer dobro opremljena, še zdaleč pa ne najboljše. Primanjkuje to in ono. Naj omenimo le rentgenske aparate, da ne govorimo o endoprotezah, to je o umetnih sklepih, o katerih lahko na kliniki in pacienti praktično le sanjajo. Težave so tudi z obnavljanjem in izpopolnjevanjem potrebnega inštrumentarija, brez katerega seveda sploh ne bi bilo moč delati.

Stoštiridesetčlanski kolektiv Ortopedske klinike v Ljubljani se torej bori s problemi, ki so pravzaprav značilni za celotno naše zdravstvo in ne navsezadnje tudi za naše gospodarske organizacije. Seveda le s to razliko, da je delo klinične ustanove skoraj v celoti odvisno od razumevanja družbe. Vsaj v finančnem pogledu.

A. Ul.

Tu je 2 in 2 vedno samo 4. (Motiv iz Ortopedske klinike v Ljubljani. Foto: A. Ulaga)

Skupnost slovenskih občin bo v dogovoru z republiškim sekretariatom za urbanizem založila in izdala priročnik

»METODOLOŠKE OSNOVE PROGRAMIRANJA STANOVANJSKE GRADNJE V DELOVNI ORGANIZACIJI«

in poseben obrazec

STANOVANJSKI ANKETNI LIST

Vse temeljne organizacije združenega dela bodo potrebovale to gradivo za sestavljanje svojih programov stanovanjske gradnje, ki bo izhodišče za sestavljanje programov stanovanjske graditve v občini.

To gradivo bo izšlo v naslednjih dneh.

Prednaročila pošljite na naslov: Skupnost slovenskih občin, 61001 Ljubljana, Cankarjeva cesta št. 5, p. predal 386.

KDAJ BODO ZAČELI V DRAVOGRADU Z GRADNJO NOVEGA DOMA ZA STAROSTNIKE?

Vse je odvisno od denarja!

V štirih koroških občinah — v Dravogradu, Radljah ob Dravi, Ravnah na Koroškem in v Slovenj Gradcu — je nad 500 občanov, starih več kot 65 let. Upoštevaje še občane v starosti 60 do 65 let torej Koroška potrebuje svoj dom za oskrbovance, ki bi lahko sprejel v oskrbo vsaj 100 ostarelih občanov.

Zdaj je v domovih oskrbovancev po vsej Sloveniji 91 občanov Koroške. Od tega jih je v dravograjskem domu, kjer so pogoji bivanja izredno slabi, 51.

V Dravogradu, pa tudi v drugih koroških občinah, se zato že nekaj časa zavzemajo za gradnjo novega doma za ostarele, in sicer naj bi ga za vso Koroško zgradili v Dravogradu.

Gradnja doma naj bi potekala v dveh etapah. V prvi fazi bi zgradili dom za 100 oskrbovancev in vse skupne prostore, v drugi fazi pa bi povečali zmogljivost doma za nadaljnjih 50 oskrbovancev.

Za prvo fazo del potrebujejo okrog 9 milijonov dinarjev, za drugo fazo pa še nadaljnje 3 milijone dinarjev. Nekaj denarja bi dobili s prodajo obstoječih zgradb, občina Dravograd pa bi brezplačno dodelila potrebno zemljišče za gradnjo. Tako bi se stroški vsaj malo zmanjšali. Vprašanje pa je, na kak način zagotoviti denar?

Večino denarja bi morali prispevati proračuni občin, saj je že zdaj vključenih v domsko varstvo največ takih oskrbovancev brez lastnih dohodkov, za katere plačujejo iz občinskih proračunov tudi oskrbnine.

Na Koroškem predlagajo tudi, naj bi ta novi dom posvetili spominu borcev — prostovoljcev za severno mejo, pri gradnji pa naj bi sodelovala in pomagala vsa slovenska javnost.

Vprašanje pa je, kdaj bodo zastavili prvo lopato za novi dom oskrbovancev in upokojencev v Dravogradu, čeprav so potrebe za gradnjo več kot očitne. (ek)

Težko bi našli kolektiv, ki ima v svoji sredi toliko požrtvovalnih krvodajalcev, kot jih ima celjska tovarna tehtnic „Libela". Kolektiv šteje 650 članov, v svojih vrstah pa ima 74 rednih krvodajalcev. Vodja te humane skupine je inž. Jože Topole. Povedal je, da krvodajalci Libele vsako leto dajo približno 33.200 kub. centimetrov krvi in da so med njimi tudi taki, ki so jo dali že po 36-krat.

Delovna skupnost ceni humanost svojih sodelavcev. Lani jeseni jim je delavski svet podjetja dal 200 dinarjev in tako so si pripravili skromen izlet, na katerega so šli z družinami. Na skupnem izletu so se dogovorili, da bodo medse povabili še več članov svojega kolektiva, kajti zavedajo se, da s svojo humano akcijo rešujejo življenja.

Na sliki: krvodajalci Libele skupaj s primarijem dr. Stanko Štraus.

Tekst in foto: J. KUZMA

NEPRIMERNI PROSTORI MOČNO OVIRAJO DELO ZDRAVSTVENIH DELAVCEV V MISLINJSKI DOLINI

KDAJ BO BOLJE?

Že več kot petnajst let se zdravstveni delavci iz Slovenjega Gradca zavzemajo za ureditev novih prostorov za ambulantno-poliklinično službo ● Odborniki slovenjgraške občinske skupščine se zavzemajo, naj bi čimprej začeli s pripravami ● Novi prostori v Slovenjem Gradcu in Mislinju

Po združitvi zdravstvenih zavodov na Koroškem deluje v Slovenj Gradcu ena od štirih teritorialnih enot Koroškega zdravstvenega doma, ki povezuje vse zdravstvene enote in zdravstvene delavce iz Mislinjske doline. V okviru slovenjgraške teritorialne enote deluje 11 služb, pri čemer so najbolj razvejane službe splošne medicine, za varstvo otrok in predšolske mladine, za varstvo žena ter zobozdravstvena služba.

Na slovenjgraškem področju se je zdravstvena služba v večji meri razvila v zadnjih letih, bi se pa še bolj, če ne bi imeli težav zaradi neprimernih in premajhnih prostorov. Celotna dejavnost osnovne zdravstvene službe se namreč še zmeraj odvija v adaptiranih in funkcionalno slabo prilagojenih prostorih. To so adaptirani stanovanjski prostori, ki med seboj sploh niso povezani. Tako je v Slovenj Gradcu „raztrešena" osnovna zdravstvena služba v 3 objektih, pri čemer ni niti vsa zobozdravstvena služba pod eno streho. Dve stavbi, v katerih se odvija glavno ambulantno-poliklinično delo, pa sta tik ob glavni cesti.

Zdravstveni delavci iz Mislinjske doline so se začeli že pred več kot 15 leti zavzemati za ureditev novih prostorov za ambulantno-poliklinično službo. Načrti za novi zdravstveni dom so bili pripravljeni leta 1959, vendar so morali začetek izgradnje novih objektov doslej že nekajkrat preložiti.

Občinska skupščina Slovenj Gradec je lani imenovala spet iniciativni odbor za gradnjo novih objektov za osnovno zdravstveno službo. Odborniki tamkajšnje občinske skupščine so se na zadnji seji zavzeli za to, da je treba čimprej začeti s pripravami za zdravstveno službo, istočasno pa pripraviti načrte in dokumentacijo za ureditev novih prostorov za zdravstveno službo tudi v Mislinji.

(An)

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polljuven
medex Ljubljana

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGAČNIK. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 323-554. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-901, devizni račun pri Ljubljanski banki, št. 501-620-7-12100 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica« Ljubljana